

MAGYAR LÁNYOK

HUNGARIA
Tp.

T. „Dunaposta“

BUDAPEST
Postafiók 151.

Igazgató és felelőszerkesztő:
dr Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T.**
Törv. lajstromszám:
Trib. Bihar III. Nr. ord. 11/11 Jun. 1938.

Főszerkesztő: **dr Gyártás Elemér**

Meghalt dr Vorbuchner Adolf, az erdélyi egyházmegye püspöke

Megrendítő és mélységes fájdalmat hozó gyászír érkezett szombaton délelőtt Bécshől, amely nem csupán a gyulafehérvári püspökség papságát és híveit, de azok táborán túl az egész romániai katolicizmust mély gyászba borította. A szükzavú jelentés szerint Vorbuchner Adolf dr. megyéspüspök szombaton délelőtt Bécshől meghalt.

A főpásztor, — mint arról legutóbbi számunkban részletesen beszámoltunk — röviddel ezelőtt szivburok gyulladásban betegedett meg. Állapota eleinte nem adott okot komoly aggodalomra, betegsége azonban legutóbb annyira súlyosra fordult, hogy kezelőorvosa és családja tanácsára a püspököt további gyógykezelés végett Bécsbe szállították. Az aggodalom, amely egyházmegyéje papjait, valamint híveinek, tisztelőinek és szeretteinek széles körét áthatotta, elkísérte az idegenbe is, ahonnan életéért remegve ezrek és ezrek várták a híreket. Bár a legutóbbi orvosi vélemény csaknem lesújtó volt, azért az utolsó 24 órában, még mindenkéiben élt a remény, hogy az áldásos életű főpapot sikerül a további nemes munkálkodásra megmenteni. Ezeknek a reményeknek azonban tragikus hirtelenséggel vetett véget az oly hamar bekövetkező katasztrófa, amelyről szombaton délelőtt telefonon értesítették Bécshől a gyulafehérvári püspöki irodát.

Az elhunyt főpásztor pályafutása

Vorbuchner püspök családja Ausztriából származott Erdélybe. Edesapja császári és királyi főorvos volt, edesanyja pedig régi magyar nemesi családnak a sarja. 1891-ben született Aradon. Később a család Gyulafehérvárra költözött és itt végezte középiskoláit. Gróf Mailáth Gusztáv püspök már korán felfigyelt nagy képességeire s ezért lehetővé tette számára, hogy teológiai tanulmányait a svájci francia Fribourgnban a Dominikánusok egyetemén folytassa. Gróf Mailáth G. Károly püspök 1914-ben szentelte pappá s felszentelése után a Mária Teréziáról elnevezett nagyszombati árvaháznak lett a prefektusa. Innen a világháborúban katona papnak vonult be, Ucsnai tábori főpap mellett teljesített szolgálatot. A háború után Brassóban lett segédlelkész, 1927-ben pedig nagyszombati plébános és főesperes. Egy évvel később megkapta a kerci apáti címet.

Mint plébános és főesperes kitűnt az egyházi közigazgatásban való nagy rátermettségével, az egyházi iskolai ügyekben tanúsított odaadó tevékenységével. Rendkívüli műveltségű ember volt, aki a latin mellett francia és német nyelven szerezte meg a magasabb tudományokban való jártasságát. Kitűnően beszélt az állam nyelvét magyar nyelven pedig jelentékeny irodalmi munkásságot fejtett ki. Különösen fejtett ki erdélyi püspökség történelmi múltjáról írt műve.

Csak természetes, hogy amidőn a régóta

betegeskedő Mailáth Gusztáv Károly püspök mellé segédpüspök kinevezése került szóba, az apostoli Szentszék tekintete első-

† Vorbuchner Adolf, püspök 1891—1938.

sorban a tetterős, fiatal és munkabírónak látszó nagyszombati apát-plébánosra esett. A Szentszék hivatalos lapja, az O. servatore Romano 1936 április 22-én röpitette világgá hirt, hogy XI. Piusz pápa Öszentsége az erdélyszerte osztatlan örömet kiváltó az erdélyi egyházmegye sokszázéves hívő seregéről gondoskodni akarván, a nagybeteg Mailáth Gusztáv Károly püspök mellé, tinnini püspöki címmel koadjutornak Vorbuchner Adolf nagyszombati apát-plébánost nevezte ki. A püspökké szentelés az ősi gyulafehérvári székesegyházban ment végbe országos ünnepségek közepette, ahol egy szinte országos kiterjedésű egyházmegye papsága és hívő serege örvendezett szerető szívű, mindig mosolygó arcú, jóságos, új főpásztorának.

A segédpüspökké való felszentelést szakadatlan apostoli munka kezdetét jelentette az új főpásztor számára. Ugyszólván megállás nélkül jött-ment hatalmas kiterjedésű egyházmegyéjében, amelyet rövid két esztendő alatt végésvégig bejárt, önmagát nemkímélve, fáradtságot nemismerve. Pedig a

halál előhírnöke súlyos betegség formájában már ismételtelen jelentkezett, püspöki bérmautjait is nem egyszer vol kénytelen félbeszakítani. De őt sürgette az apostoli hív. Alig, hogy felgyógyult súlyos betegségéből máris folytatta az apostoli munkát, továbbjárta hatalmas egyházmegyéje plébániáit, mindenütt vigasztalva, erősítve.

Ebben az áldásos apostoli működésben kapta meg néhány hónappal ezelőtt a Szentszék újabb értesítését, amely őt a gyulafehérvári püspökség élére állította megyéspüspöki minőségben, miután a súlyos beteg gróf Majláth Gusztávot a Szentszék, a püspöki teendőkh ellátása alól véglegesen felmentette és c. érseki rangra emelte.

Újabb jelentés a főpásztor haláláról

Lapzártakor jelentik Gyulafehérvárról: dr. Vorbuchner Adolf megyéspüspök betegsége már régebbi keletű. Dr. Hatieganu, kolozsvári orvosprofesszor kezelte a nagybeteg püspököt, aki mindent elkövetett, hogy őt az életnek megmentse. Egy héttel előbb dr. Hatieganu a család tagjai előtt már feltárta, hogy a főpásztor egészségi állapota a lehető legsúlyosabb. Ezért a család úgy határozott, hogy a beteg püspököt Bécsbe szállíttatja.

Badilla János nagyszombati főesperes-plébános kíséretében a vasárnap éjjeli vonattal utazott fel Bécsbe Vorbuchner püspök. Itt a nagybeteg a legkiválóbb orvosprofesszorok vették vizsgálat alá. Állapota azonban már oly súlyos volt, hogy segíteni nem lehetett rajta. A kiváló főpap hosszas szenvedés után szombaton reggel fél 8 órakor örök álomra szenderedett.

A halálhírt Badilla János főesperes telefonon közölte Gyulafehérvárral, ahol agyász-hír általános megrendülést keltett.

A gyulafehérvári káptalan és püspökségi iroda azonnal megtette a gyászal kapcsolatos összes intézkedéseket. A megyéspüspök haláláról azonnal táviratilag értesítették a Szentszék és a bucaresti pápai nunciaturát.

A Szentszék egyébként már Vorbuchner püspök súlyos betegségéről is tudomással bírt. Mint értesülünk, a gyulafehérvári káptalan a Szentszék döntéséig a kánonjog szerinti káptalani helynöki választást is felfüggeszti a Szentszék rendelkezésének megérkezéséig.

Dr. Vorbuchner Adolfot Bécshől hazaszállítják és Gyulafehérvárról temetik el. Dr. Gajdáty Béla püspökségi irodaigazgató szombaton délután elutazott Bécsbe, hogy a holttest hazaszállításáról intézkedjék

Étées francia hangok Cseh kérdésben

Irta: Csiszár Béla

Párizs, szeptember hó.

A francia közvéleményt ma jobban, mint valaha, a spanyol és a cseh kérdés tartja izgalomban. Az előbbi időről-időre vesztit súlyosságából és érdekességéből, de azután elég egy bombatámadás s a közvélemény újból francia-angol közbelépést sürget. A cseh kérdés az osztrák-német egyesülés óta állandó probléma. Az érdeklődés iránta nem lanyhul, csak a megítélés változott. Feltűnő ugyanis, hogy míg a spanyol ügyben nagyjában egyöntetű felfogást tapasztal mindenütt az ember, tehát inkább a köztársaságiak, mint Francoék győzelmét, de ha már ez nem lehetséges, legalább egy két részre osztott Spanyolországot, ahol sem a fasiszta, sem a demokratikus hatalmak nem lehetnek legalább fölényben, — a csehszlovák kérdésben, mióta ez a kérdés időszerű lett, érdekes megoszlás tapasztalható. Hol van már az az idő, amikor Franciaországban nem volt kérdéses Csehszlovákia megsegítése és, ha kell, fegyverrel való megakadályozása is annak, hogy ezt az államot feldarabolják. A francia közvélemény — ellentétben bármilyen porhinto és valótlanágokkal dolgozó propagandálitással — távolról sem egységes a kérdésben, mert irtózik a háborútól és nem hajlandó olyan áldozatra, amelynek értékét és nagyságát tulságosnak látja. Nemesak a kulisszák mögött, hanem a nyílt színen is folyik a nagy vita, hogy mik lennének Franciaország kötelezettségei abban az esetben, ha Csehszlovákiát támadás érné, köteles volna-e segítségére sietni: ha igen, miért s ha nem, mire hivatkozhat?

A lapokban folyó vitát több kisebb jelentőségű cikk nyitotta meg, amelyek közül csak egy-kettő batorkodott még halkán és szerényen honcolgatni a kötelezettségek igazi értelmét, a francia-csehszlovák védelmi szerződés kikötéseit s azt, hogy ezek a pontok milyen esetre vonatkoznak. Érdekelte részről ezt a batorlan ellenvéleményt azonnal egy nagygyű felvonultatásával akarták elhallgattatni. A Gringoireban cikket irt Tardieu volt miniszterelnök. „Felfogásom Középeurópa kérdésében” címmel természetesen a cseh oldalra állt teljes vértetéssel és azt fejtette, hogy Franciaország beavatkozása egyáltalán nem lehet vitás kérdés. Tardieuról tudni kell, hogy egyike volt a csehszlovák köztársaság bábáinak, sőt talán egyik legfontosabb világrasegítője volt. Ezt egyébként a békekötések után megjelent könyvében, a La paix-ben részletesen meg is írta, bárki elolvashatja, ha 15 frankot nem sajnál érte, de lehet, hogy olcsóbban is hozzájuthat, hiszen már az antikváriumokban régésrég kapható jelentősen leszállított áron. Nos, Tardieu jelenlegi cikkében a következőket írja: Franciaországnak érdeke, hogy könnyelműen ne kockáztassa erejét és fiainak életét. Ezért csak helyeselni lehet, hogy nem avatkoztunk be az olasz-abesszin bonyodalomba Hajlé Slassié excelszár kedvéért, sem a spanyol polgárháborúba Negrin úr óhajításához képest. Bár megértem, de hibázatom viszont, hogy ugyanezt mondják a csehekre nézve is s hangoztatják, hogy nem akarnak verekedni Csehszlovákiáért. A francia-csehszlovák szerződés teljes mértékben érvényben van s Franciaországnak meg kell mutatni, amit évek óta nem mutatott meg, hogy Középeurópában kiáll báttan szövetségeseiért...

Az ellenkező oldalon sem voltak restek s ott is nagygyűval feleltek a nagygyűra. Joseph Barthélémy, a világhírű nemzetközi jogász, akinek ítéletei megfellebbezhetetlen orákulumot jelentenek a francia jogi életben, választott Tardieu cikkére, ha jól emlékszem, a Petit Parisienben. Barthélémy megállapításai szerint Franciaország éppen ellenkezőleg nem tartozik többé fegyveres segítségnyújtással Cseh-

szlovákiának. Nézete szerint a francia-cseh szerződés csak a népszövetségi biztonsági rendszer egy része volt. Mivel azonban a népszövetségi biztonsági rendszer tökéletes csődöt mondott, senki sem gondolhatja, — írta Barthélémy —, hogy tisztán képzelt szerződési kötelezettségek teljesítésére Franciaország egyedül siessen segítségére a csehszlovák barátoknak s ezzel szinte öngyilkosságot kövessen el. A kiváló francia jogtudós cikke egyszeribe a cikke egész lavínáját indította el a különböző pártállású francia lapokban. Közülük a legtöbb igazat adott Barthélémy megállapításának. Így például Raymond Recouly, az ismert publicista is erre a végkövetkezésre jut s szintén egyszerűen öngyilkosságnak és ostobaságnak mondja a beavatkozást. Recouly kemény ítéletet mond a múlt hibáiról és hangoztatja, hogy míg a francia külpolitika Középeurópában olyan politikát folytatott, amely inkább fájdalmas emlékekre,

a múlt sérelmeire és nem reálításokra épített, addig a terepet más előrelátó hatalmak foglalták el és ma Franciaországnak nem harcra-készülő, ellenállásra bűzdítő szerepet kellene vállalni, hanem a békítő angyal szerepét.

De mindez csak kiragadott példa a sok közül. A francia közvélemény a lázas keresés állapotában él, új irányzódás és változás után kutat, érzi, hogy az eddigi módszerek nem bizonyultak jóknak Európa békéjének megvédésére és más elhatározó cselekedetek kellenek, mint amilyenek az eddigiek voltak. Ez a közvélemény sokat okult és sokat tanult, de természetesen még nem eleget. Ezért igyekezik a közvélemény avatott irányítói, a különböző lapok ébresztgetni a helyes út felismerését. A pacifista irány itt az Emberi Jogok ligájától és a szabadkőműves páholyoktól eltúlkintve nem népszerű. Nem szabad azonban összetéveszteni a könnyelmű és indokolatlan háborútól irtózást a pacifizmussal. A francia jó katona és nem egykönnyen ijed meg a maga árnyékától. De éppen, mert ilyen, tud különbséget tenni a kikerülhetetlen és az elkerülhető háború között. A csehek oldalán európai bonyodalmat kirobbantani — ezt az elkerülhető háború közé sorolja. Amíg a megegyezés útja járható, kár játszani a puskaporral — ez a francia kispolgár meggyőződése. S tudjuk, hogy Franciaország a kispolgárok hazája s az ország a kispolgárok vállán nyugszik.

Lelkes ünneplésben részesítették a hazatérő Cancicov pénzügyminisztert

Bucurestiből jelentik: Ismeretes, hogy Mircea Cancicov pénzügyminiszter hosszabb ideig volt betegszabadságon. Egy svájci szanatórium-ban gyógykezelte magát, ahonnan teljesen felgyógyulva tért vissza az országba.

A fővárosban Calinescu, Constantinescu, Petrescu-Comnen miniszter, valamint Ispasiu meghatalmazott miniszter, Iulian Peter, főpolgármester és más előkelőségek jelentek meg fogadásán, a pályaudvaron pedig hatalmas tömeg éljenzte és ünnepelte a hazatérő pénzügyminisztert, akit számos virágcsokrokkal árasztottak el.

Az ünnepség Cancicov pénzügyminisztert az egész utvonalon végigkísérte, spontán megnyilatkozása azoknak a szoros lelki kapcsolatoknak, amely a nagyközönség és az ország ügyeinek magas intézói között fennáll. Elmúlt az idő, amikor a közönség a „főnökökben” porkolábokat látott, akik csak arra valók, hogy megkeserítsék életét. Az intézmények vezetőire ma már nem a méltatlankodás tekintetével néznek, mert azok már méltókká lettek az irántuk megnyilvánuló általános rokonszenvre, a nép szeretetére.

Az értékelésnek, a kölcsönös megértésnek új légréte alakult ki és jellemzi a nép és vezetői viszonyát. A vezetők és vezetettek közötti barátság a legszilárdabb biztosítéka egy rendszer tartósságának.

A t. villanyfogyasztó közönség figyelmébe!

Többszörösen spórol, ha „LUMEN” izzólámpát használ, mert a „LUMEN” izzólámpa

1. olcsó,
2. kevés villanyt fogyaszt,
3. nagy fényt ad,
4. több mint 1000 órát ég,
5. bírja a rázást.

Számos bizonyítvány, garancia, ajánló levél.

Főlerakat:

BAZILLI-DEAK
Nagyvárad, Str. A. Lazar No 1.
Telefon: 35-36.

Cancicov pénzügyminiszter az intézmények ama vezetői közül való, akiknek legnagyobb része van az említett lelki légkör kialakításában. Bár olyan tárca élén áll, amelyhez végtelenül a „végrehatás” és „pénzügyi terror” kifejezések kapcsolódnak, tevékenységét úgy irányította, hogy a nagyközönségben lelkesedést vált ki nevének említése, az országból való távollétének epilógusa pedig valóságos diadalmennetté változik át.

XIV. Lajos idejében, amikor meghalt a király híres kinstárnoka, családjának és barátainak lopva, éjszaka kellett eltemetniök, mert félték, hogy a nép dühe meggyalázza a koporsót — írja Michelet.

Cancicov pénzügyminiszter kivétel a pénzügyminiszterekre vonatkozó általános szabály alól, azokat a pénzügyminisztereket érve, akik az adófizetőkben rémületet keltenek.

Olyan politikai érdem ez, amely a legnagyobb dicsőséget jelenti.

Németország gazdasági és politikai erejét hangoztatták Nürnbergben

Hitler és Darre gazdasági miniszter beszédei

Nürnbergből jelentik: Hitler birodalmi vezér és kancellár a pártnapok keretében pénteken 140 ezer ember előtt beszédet mondott.

— Mindazok, — mondotta többek között, — akik az elmúlt 15 év folyamán mozgalmunk szétesésére számítottak, keserűen csalódtak. Éppen úgy csalódnak azok, akik azt hiszik, hogy Németország gyenge, vagy, akik abban bíznak, hogy megijedünk tőlük.

Darre német földművelésügyi miniszter pénteken tartott beszédében hangoztatta, hogy Németország jelenlegi gazdasági helyzete kedvezőbb, mint bármikor. Németország két évre el van látva gabonával és hét és fél hónapra zsirmennyiséggel. Hozzátette, hogy még egy rossz termés sem tudná kedvezőtlenül befolyásolni a német lakosság ellátását.

A magyar kormány minisztertanácsot tartott

Budapestről jelentik: A kormány tagjai Imrédy miniszterelnök elnökletével pénteken délután minisztertanácsot tartottak. A minisztertanács folyóügyeket tárgyalt és este 10 óra után ért véget.

Boris király pénzt akar szerezni Bulgáriának Londonban tárgyalásokat folytat egy hatmillió fontos kölcsönről

Londonból jelentik: A Daily Mail szerint Boris bolgár király londoni tartózkodása alatt tárgyalások folynak 6 millió font összegű holgár kölcsön felvételéről Angliában. A kölcsönt az angol kormány szavatolná. Az összeg felét Angliában költenék el, mezőgazdasági gépek és fegyverek beszerzésére.

A szudéta-német párt ismét fölvetette a prágai kormánnyal a tárgyalások fonalát

Több rendőrtisztviselő ellen büntető eljárás indult a mährisch-ostraui tulkapások miatt. — Bodenbachban újabb összetűzés volt

Genfből jelentik: Avenol főtitkár pénteken ebéden látta vendégül a népszövetségi tanács tagjait. Az ebéden Rutler angol külügyi államtitkár hosszabb megbeszélést folytatott Litvinov szovjet külügyi népbiztossal. Petrescu-Comnen román külügyminiszter is hosszasan tárgyalt Litvinovval és Avenollal.

FRANCIA VÉLEMÉNYEK A CSEH KÉRDÉS MEGOLDÁSÁRÓL.

Párizsból jelentik: Deat, volt miniszter a szocialista unió pártjának egyik vezére, a Républiqueben a cseh kérdéstről írva megállapítja, hogy két megoldás képzelhető el. Az egyik a teljes svájci mintájú szövetségi rendszer létrehozása, másik a népszavazás.

— Ha Prága — úgymond — elzárkózik a népszavazás elől, ezzel beigazolja, hogy csak erőszakkal képes határai között tartani a szudéta-németeket. Ha elutasítja a szövetségi rendszert, feltétlenül el kell fogadnia a népszavazást. Számolni kell azzal, hogy a szudéta-németek az elszakadás mellett döntenek. Egyes kiváló és felelős egyének úgy vélik, hogy a katasztrófa elkerülésének ez lenne a legjobb módja.

Doriot, a Liberté főszerkesztője azt írja, hogy a Times reálpolitikai alapra helyezkedett, amikor a szudéta-német területek átszétválasztását ajánlotta.

— A Times megoldása azonban csak részletmegoldás — írja Doriot, — mert figyelmen kívül hagyja a többi kisebbség sorsát. Az állam, amelyben eddig a csehek uralkodtak a többi kisebbségi felett, már halottnak tekinthető. Csehországot szövetségi állammá kell átalakítani. Egy új Csehországot hozunk létre, vagy háborút kezdünk olyan állam megmentésére, mely nem állta ki husz év próbáját.

CHAMBERLAIN A MUNKÁSPÁRT VEZÉRÉVEL TANACSKOZOTT.

Londonból jelentik: Attlee őrnagy, az angol munkáspárti ellenzék vezére. Chamberlain miniszterelnök írásbeli felhívására szombaton délelőtt a miniszterelnöki palotába ment, ahol Chamberlain tájékoztatta őt a nemzetközi helyzetről. Politikai körökben nem tartják valószínűnek, hogy a parlamentet összehívják. Hivatalos angol körökben határozottan állítják, hogy

A »Bayer«- kereszt világhírű!

Hírét felülmúlhatatlan minőségével szerzett Ujabb bizonyítéka annak, hogy csak a jó minőség maradandó! A Pyramidon tablettákat is »Bayer« gyártja — számtalan azonban az utáncat — és ezek ellen csak a »Bayer« kereszt védi meg, a valódi Pyramidon tablettá szavatossági jele! A

Pyramidon
TABLETTÁK

valódiak csak a »Bayer«- kereszttel.

Henderson berlini angol nagykövet, ellentétben az elterjedt híresztelésekkel, nem kapott utasítást arra, hogy még pénteken keresse fel Hitler birodalmi vezért és cancellárt.

A MÁRISCH-OSTRAUI INCIDENS ELSIMITÁSA

Prágából jelentik: Hodzsa miniszterelnöknek a szudéta-németekkel pénteken este folytatott eszmecsereje a mährisch-ostraui eseményekkel kapcsolatos kérdések megoldásával állott összefüggésben.

A történetet a megbeszélések során teljesen elsimították és megállapították, hogy ezzel elhárult az az akadály, mely miatt a német kérdés megoldásával kapcsolatos tárgyalások ideiglenesen félbeszakadtak.

Hodzsa miniszterelnök tájékoztatta Kundt és Rosche szudéta-német képviselőket a Mährisch-

Ostrauban tett intézkedésekről, mire a szudéta-német képviselők kijelentették a miniszterelnöknek, hogy a szudéta-német párt folytatni fogja a tárgyalásokat a német kérdés megoldásáról. A tárgyalások folytatását szombat délelőtt 11 órára tüzték ki.

A morva-osztravi események ügyében elrendelt vizsgálatról a cseh távirati iroda egyébként a következő közleményt adta ki:

— A napokban az a komoly gyanu hangzott el, hogy Mährisch-Ostrauban néhány fogollyal, akik vizsgálati letartóztatásban voltak, a rendőri kihallgatás folyamán oly módon bántak, hogy az bántalmazásnak volna mondható. Tekintettel erre a gyanura, a hatóságok ebben az ügyben a legszigorúbb vizsgálatot rendelték el. A belügyminiszter az államrendőrség főfelügyelőjét Mährisch-Ostrauba küldte azzal a megbízással, hogy az ügyet vizsgálja meg és tegye meg a helyszínen a szükséges intézkedéseket. Tekintettel a felhozott panaszra és az ügy komolyságára, egy rendőrfelügyelőt és két rendőrt felfüggesztettek és megindították ellenük a büntető eljárást. Ezeknek az eseményeknek, valamint a mährisch-ostraui kerületi bíróság előtt szeptember hó 7-ikén történeteknek, feltétlenül tárgyilagos megvizsgálását biztosítandó, maga Morva-Osztrava rendőrigazgatója kérte, hogy ellene fegyelmi vizsgálatot indítsanak és annak befejeztével szolgálata alól felmentsék. Ugyanebből az okból a mährisch-ostraui állami rendőrség egyik lovasrendőre is kérte maga ellen a fegyelmi vizsgálatot és a felmentést. A felettes hatóságok ezt a két kérést teljesítették.

RUNCIMAN HÉTVÉGI PIHENŐJE.

Prágából jelentik: Péntek este Runciman lord feleségével elutazott Prágából és a hét végét Czernin grófnak Prágától kilencven kilométerre fekvő kastélyában tölti.

A cseh kormány megoldási terve hivatalos megvilágításban

Prágából jelentik: A kormányhoz közelálló egyik hírszolgálati iroda jelenti, hogy a Runciman küldöttség bizalmas jelentést küldött a napokban Londonba. A jelentés állítólag a Runciman lord és Henlein között lefolyt megbeszélés mozzanatait tartalmazza, továbbá Prága legújabb tervét, amelyet arra az esetre szánt, ha a prágai kormány legutóbbi tervét a szudéta-németek elutasítanák.

Pénteken este a cseh kormány is közzétette negyedik kibontakozási tervének indokolását, mely a többi között a következőket tartalmazza: A csehszlovák kormány javaslatainak megfogalmazására az az elv indította, hogy meg kell oldani haladéktalanul a vitás fő kérdéseket, hogy a köztársaságban teljes és hatályos megegyezést lehessen elérni a nemzetiségi kérdésben. A részletkérdéseket beható tárgyalások számára kell fenntartani. A kérdések megoldásánál mindig tekintetbe kell venni az állam szuverenitását és sérthetlenségét. A közalkalmazottak és a munkások kérdésének megoldásánál azt az alapelvet tekintik érvényesnek, hogy valamennyi nemzetiség az összes állampolgárokhoz való számaránya szerint részesítendő az állami alkalmazottak személyi állományának valamennyi rangfokozatában. Abból a célból, hogy az ennek az elvnek meg-

felelő állapotot minél gyorsabban el lehessen érni, az új erők felvételét úgy intézik, hogy a legközelebbi tíz év elmúltával a százalékos arány valóban meg legyen. Az állam érdeke megköveteli, hogy a köztársaság egész területén bizonyos fokig különböző nemzetiségű alkalmazottak tevékenykedjenek.

A német nemzetiség tekintetében olyan intézkedések teendők, hogy a német nemzetiségű alkalmazottaknak legfeljebb harminc százaléka lehet olyan vidékeken elhelyezve, ahol a német nemzetiség nincs többségben. Ugyanez áll a bírói kinevezésekre, de a bírói át nem helyezhetőségnek érintetlennek kell maradnia.

Az említett alapelvek hasonlóképpen érvényesek az állami vállalatokra, monopóliumokra, alapokra, intézményekre és intézetekre.

UJABB ÖSSZETÜZÉS.

Berlinből jelentik: A német távirati irodának jelentik Prágából: Bodenbachban pénteken a szudéta-németek egyik tiltakozó tüntetésével kapcsolatban, mely tüntetés a németek ellen úszító kommunista gyűlés ellen irányult, — csendőrök és rendőrök gumibotokkal, karddal és szurónnyal léptek fel a németekkel szemben. Nyolc szudéta-német lakost megsebesítettek. A sebesültek egyikét súlyos állapotban kórházba szállították.

Megnyílik Bucurestiben a második magyar iskola

Mit ad a szegénysorsu növendékeknek a fővárosi magyarság jótékony intézményei révén egy iskola?

Jelentős eseménye a bucuresti magyar életnek, hogy az idén megnyílik a fővárosban a második magyar iskola. Mint annakidején megírtuk, már tavaly felépült a magyar anyanyelvű oktatásnak ez az új hajléka a város keleti külvárosában a „Pantelimon“-ban s össze is gyűlt az a harminc-negyven gyermek, aki ezen a vidéken lakván, ebbe az iskolába akart beiratkozni. A nemzetnevelésügyi miniszter azonban tavaly még nem engedélyezte az iskola megnyitását. De a szülők ragaszkodtak gyermekeik magyar iskoláztatásához s az iskolafenntartó felekezeti tanhatóság se tudott negyven gyermek neveléséről, oktatásáról lemondani. Azért azt a meghatározó megoldást találták, hogy autóbusszal vásároltak és az iskola költségén, járművön szállították a nem engedélyezett iskolához minden nap összeseregglő kültelki gyermekeket a központi intézetbe, amely akkor a főváros egyetlen magyar tannyelvű iskolája volt.

Igy folyt a Pantelimon-vidéki gyerekek tanítása az egész 1937—38-iki tanévben.

Közben pedig minden követ megmozgattak az illetékesek az új iskola működési engedélyének az elnyerésére, ami ez év tavaszán sikerült is. S az idén már semmi akadályja sincs annak, hogy a város keleti részén lakó gyermekek saját városnegyedük újépületű, szép, egészséges, jól felszerelt kis magyar iskolájába járjanak.

Az új iskola építésével megjavult a közszellem is

Már javában folynak is a beiratások. Hűségesen jelentkezett a tavalyi autóbusszok nagyrésze. A gyerekek között akad ugyan, aki sajnálja a naponta kétszeri kocsikázás korszakának elmúltát, de a szülők tisztán látják a külvárosi iskolák felállításának fontosságát. Vanak természetesen közömbösek és rosszindulatauk is. Olyanok is, akik lebecsülik az anyanyelvű oktatást, akik nem látják értelmét a fáradságnak, amivel az esetleg csak száz méterrel távolabb eső felekezeti iskola nehezebben közelíthető meg az államinál és akiknek az iskola csekély s a végsőig lealkudható beiratási és tandíjai túlnagy áldozatot jelentenek. De az idén mintha javulást lehetne érezni a közszellemben. A Pantelimon-ban lévő gyárak közelében lakó munkáscsaládok örömmel szereztek tudomást az új iskoláról és különösen első osztályos gyermekeket sokat hoztak beiratni.

— Olyan nagy gondban voltunk, — mondta egy-egy szülő. — Azt hittük már, hogy haza kell küldenünk Erdélybe a gyermekünket, mert inkább lemondanánk arról, hogy velünk lehessen, mintsem arról, hogy magyar iskolába járassuk.

Akkora rengeteg ez a Bucuresti, hogy sokan még ma sem szereztek tudomást arról, hogy magyar iskola létezik itt, pedig a központi intézet, mit ezután röviden *nagyiskolának* fogják nevezni, már közel egy évtizede működik s megindult a külvárosi magyar iskolák felállításának, megszervezésének a munkája is. Azért a lelkesek, tanítók szorgalmasan folytatják a magyar családok felfedezésére irányuló munkát: meglátogatják őket és felhívják a figyelmüket a magyar iskola létezésére ott, ahol tanító köteles gyermekeket találnak.

Egy óra a magyar iskola igazgatói irodájában

Már százon felül jár a beiratkozottak száma a központi magyar iskolában, pedig ismeretes a szülőknek az a gyöngéje, hogy szeretnek az utolsó pillanathban jelentkezni. Természetesen elenyésző ez a tanköteles bucurestii magyar gyerekek nagy számához képest. Érdemes egy

óráskat eltölteni az igazgatói irodában s figyelni a hangulatot, amely a magyar nyelvű oktatás iránt e beiratkozások során megnyilvánul s a sorokat, amelyeket a beszolgáltatott adatok s a tandíjlealkudás érvei feltárnak.

A legtöbb jelentkezőnél hajmeresztően zűr-

Munkába lépnek a fővárosi magyarság jótékony intézményei

Felbomlott házasságok, törvénytelen együttélések, két-három féle gyermek egy családban, négy-öt árvával özvegyen maradt anya, munkanélküliség, nyomor — ilyen sorsokat és eseteket vonultat fel tömegével a jórészt munkárcégekhez tartozó gyermekek beiratása a magyar iskolában.

— Én ide adnám a kisfiamat s a kislányomat — panaszkodik egy özvegy asszony, aki mosásból tartja fenn magát és családját, — de nem tudok fizetni, se tandíjat, se beiratási díjat.

Az igazgató kissé sopánkodik ugyan, hogy bajos így fenntartani az iskolát, de azért megírja a tandíjmentesség iránti kérést, amit a tanhatóság ritkán utasít vissza s beírja a gyermekeket.

De a szegény asszonyt még ez sem elégti ki.

— Bajos lesz mégis elküldeni őket... mert gyalog nem lehet megtenni Ujbucurestiből az utat. A villamosbérlet pedig 90 lej havonta egy gyereknek. Azt pedig én nem bírom ki.

Az igazgató megnyugtatója, hogy majd csak kimódolja: hátha sikerül társadalmi segély-akció útján villamosbérlethez juttatni a gyerekeket, legalább a téli hónapokban, mikor valóban Istenkísértés volna gyalog útnak ereszteni őket.

— Köszönöm, igazgató úr, — hálálkodik az asszony, de látszik rajta, hogy még mindig nem adta elő egész mondanivalóját. — Csakhogy az a baj, hogy cipőjük sincs a gyerekeknek.

A vége az, hogy lábbelit, ruhát, ingyen tízórai tejet, meleg déli levest, szeretetvendégséget és karácsonyi felruházt is ígér az igazgató a szegény asszony gyermekeinek. És a bucurestii magyarság különböző jótékonyági akciói

* A létért való küzdelemben gyakran hathatós segítségére van a dolgozó egyénnek egy pohár természetes „**Ferenc József**“ keserűvíz reggel éhgyomorral bevéve, azért, mert ez gyorsan szabályozza a szellemi és testi munkaképességre oly igen fontos bélműködést és anyagcserét. Kérdezze meg orvosát.

zavarosak az anyakönyvi állapotok s általában a családi viszonyok.

Jött például egy jólöltözött asszony, akinek az okmányain egyáltalában nem lehetett eligazodni.

— Hogy lehet ez? — kérdezte az igazgató. — A gyerek az anyakönyvi kivonatban katolikusnak van feltüntetve, a keresztlevél pedig luteránusnak mutatja.

— Én sem értem, — csodálkozott az asszony a leleplezésen.

lehetővé is teszik, hogy teljesítse ígéretét.

Sajnos azonban: az idén is elég általános a tünet, hogy a tanult középosztály, amelyben pedig a legerősebben kellene, hogy éljen a nemzeti öntudat s a magyar iskolához való ragaszkodás kötelességérzete, kevés kivétellel nem a magyar iskolába iratja be gyermekeit, nem elég úri, nem elég művelt ez nekik. Román tannyelvű, tízezer lejes évi tandíjakat követelő magániskolákat pártolnak inkább, ahol igaz, németül és franciául is megtanulnak valamit a gyermekek, de ahol annyira elidegenülnek anyanyelvüktől, hogy félév alatt már bábeli nyelvzavarrá válik a magyar beszédük; nem is szólva arról, hogy anyanyelvükön írni-olvasni se tanulnak meg sohasem.

Megkérdeztem az iskolai igazgatót:

— Elfőrdül-e, hogy az ilyen, idegen iskolákat pártoló szülők valamelyik magyar tanítóval időnként magyar nyelvleckéket adnak gyermekeiknek?

— Nem tudok ilyen esetet, — felelte az igazgató.

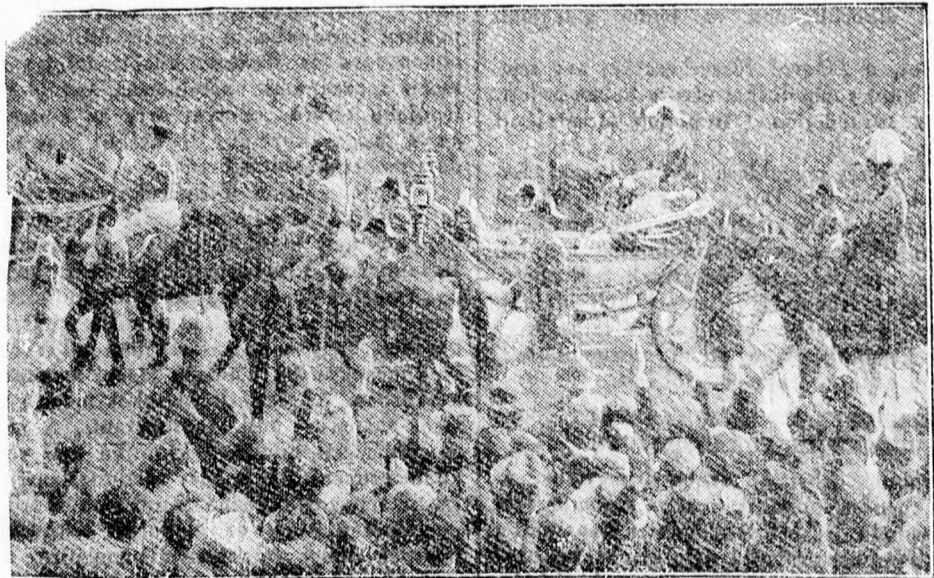
— Hát arra van-e példa — kérdeztem tovább —, hogy valamelyik „úri“ szülő, aki — egy-egy esetben talán indokoltan — már az elemiben román tannyelvű iskolába iratja gyermekét, a nagyszerű eredményeket felmutató magyar iskola iránt is lerója a kötelességét azzal, hogy egy szegény gyermek tandíjának kifizetését magára vállalja?

Az igazgató fejét rázta:

— Ilyen esetet se tudok.

Ajánlanám az iskolának s a magyar társadalomnak: indítson mozgalmat ebben az irányban.

Jávör Béla.

Vilma holland királynét, abból az alkalmából, hogy uralkodásának negyvenedik évét betöltötte, Hollandiában forró ünnepségekben részesítették. A népszerű királynő udvari hintón vonult végig Amsterdamban a királyné mellett.

A „Magyar Lapok” kizárólagos közlési jogával.

Utányomás még kivonatossan is tilos.

XVIII.

Ismét kórházi ágyon fekszem. Mintha finom, fehér kőd borítaná egész környezetemet, olyan körülöttem a világ. Ápolónő jön, halkán beszél hozzám, alig értem, mit mond. Több napja fekszem már itt eszméletlenül s az orvosok nagyon aggódnak értem. Mindezt az ápolónőtől, a kis „efemerű”-től tudom meg s lassan, nagyon lassan dereng az öntudatom.

— Hogy hívják önt? — kérdezi szeliden. Nem tudnak rólam semmit, hisz Spanyolország másik csücskéből kerültem ide s idáig még alig tudtak beszélni velem.

Mi is történt tulajdonképpen? Nagyon homályosan emlékszem csak...

Igen, a levegőben voltam, kihagyott a motorom s már alig remélhetem, hogy sérült géppemmel be tudok valahogy csúszni repülőterünkre vagy legalább a szélére. De próbálkoztam. Az utolsó pillanatban azonban elémvágott egy hárommotoros Savoia — két légcsonvarja annak se dolgozott már — s nekem élesen el kellett fordulnom, ha nem akartam összeütközni vele. Ehhez azonban már kevés volt a sebességem s ahogy a fák felett be akartam csúszni az ütközést leszállóhelyére, már amúgy is túlhúzott és alig lebegő gépem sebességét teljesen elveszítve, lecsúszott.

Egy nagy, tompa ütésre emlékszem még és fölcsapó lángokra. Ugylátszik, utolsó, de már öntudatlan erőmmel valahogy kimászhattam a gép roncsai közül, mert itt vagyok — a gépem még összegegett. Bizonyára az volt a szerencsém, hogy már kevés volt a benzinem s így kevés volt az égni való, egyébként biztosan ott pusztulok. Még egy mentőautó szirénájának hangja is dereng valahogy a fülemben, aztán már csak csendre emlékszem.

Igy kerültem ide a kórházi ágyra...

Raffaella nővér imádkozik

Odakint esős, hideg, téli idő van s az ablakokat rázza a dühöngő, fagyos Norte, ez a szörnyű spanyol szél, amely az egészséges embernek is szinte a velőt is megdermeszti a csontjaiban. Ó, de barátságatlan az élet itt Aragóniában! Fázom. És: valóság vagy még mindig nem tértem egészen magamhoz? Szirénaszót hallok. Mi lehet ez?

Fiatalkis ápolónő jön, sápadt az arca, karikás a szeme; keveset aludhatott az elmúlt éjszakákon. A terueli csatából éjjel-nappal hozták a sebesülteket.

— Raffaella a nevem, — mondja halkán.

— Mi ez a szirénaszó?

— Maradjon nyugodtan — suttozja. —

Allarma van, légiriadó; itt maradok maga mellett.

Néz rám nagyon szomorúan. El akarem küldeni, hogy menjen az óvóhelyre vagy legalább a pincében bújjon el, nincs rá szükségem, hiszen — Jóisten — ugyancsak megszoktam a légi riadót, nem egyre magam is okot szolgáltattam...

— Menjen kedves Raffaella!

De nem megy. Hát most eszembe jut, hogy megkérdezzem: hol is vagyok tulajdonképpen. Mert nem tudom.

— La Almunia de Dona Godina a neve ennek a községnek — mondja Raffaella nővér. — Ez itt egy kis hadtápkórház, néhány orvossal és ápolónővel.

Hát ide hoztak?

Raffaella ott áll előttem, sápadt arcán aggodalom s most újra elbődül a sziréna.

— Nyissa ki az ablakokat, nővérke — mondom neki.

Hogy a légnymás, — ha csak annyit kapunk szerencsésen — be ne törje őket s nekem ne kelljen aztán ablaktalan szobában feküdnöm. Mert bombatámadást kapunk nemsokára.

— Érdemes? — kérdi Raffaella nővér. — A többi szobában úgy is papírral vannak be ragasztva az ablakok; a múlt héten már mind betört.

De azért megteszi, amit kérek s a nyitott ablakokat át már hallom is a jól ismert motorgúgást.

— Jönnék, — mondom.

Raffaella elmegy az ablaktól, az egyik sarokban letérdel és imádkozni kezd. Halkan mormolja a spanyol imádság szövegét, én meg a közeledő motorok bűgását hallgatom. Ugyan hány gép jöhet? Egyszerre csak jellegzetes fütty hangja üti meg a fületem — így csak a repülőbombák füttyölnek — aztán dübörögve és böm-bölvölve egymást követik a robbanások. Alapjában megremeg az épület, egy ember felordít és csend. Raffaella még mindig ott térdel a sarokban imába görbülve s csak most veszem észre, most hallom meg, hogy odakint egy árva géppuska kattog. Milyen naív hang a bombák robbanása mellett! De hát itt nincsenek légvédelmi ütegek. Aztán megkondulnak a templomtorny harangjai: bim-bam, bim-bam...

A jég, hó és kőd birodalmából hazafelé

Hány nap? Nem is tudom pontosan. Csak ahogy a nappalok váltakoznak az estékkel, egyre jobban és fojtogatóbban veszek erőt rajtam a vágy, hogy el innét, el! Elég volt már a háborúból, napfényt kívánok, békét és derűt. Délvidéket és otthon. Mozdulni alig-alig tudok anélkül, hogy heves szúrást ne érezsek a mellemben s számban időnként még érzem a vér jellegzetes ízét, de mégis menni akarok, menni, menni innét.

— Imponible! — mondja megdöbbenem az orvos, mikor előadom neki kívánságomat. — Hová gondol, hisz belső sérülései vannak! Nem érzi őket?

De igen, ám este mégis csak levánszorgok a telefonhoz s beszélek mindenkivel, akiről csak gondolom, hogy segítségemre lehet. Repülőgépet akarok és elmenni ismét Észak-Spanyolországhól akármilyen áron. Sebesültem és a vér ízével a számban is. És nem hiába fáradozom. Reggel kivisz egy autót a repülőterre s ott már vár egy jópajtásom, aki egy öreg Junkers 25-vel jött értem. Megölel.

— De örültünk, hogy telefonáltál! Már azt hittük, hogy meghaltál, öreg. Ki gondolta volna, hogy ebbe az Isten háta mögötti fészekbe hoztak téged! — mondja meghatóan.

És noha úgy érzem, hogy ólomból van min-

Vége a légi riadónak.

Raffaella keresztet vet, felkel és indul kifelé. Olyan sápadt és szomorú az arca. Még sápadtabb és szomorúbb, mint mikor jött.

— Lehet, hogy odakint meghalt valaki...

Próbálok bólintani.

— Lehet...

S megy. Szegény Raffaella!

Raffaella nővér élettörténete

Még napokig fekszem a kis harctéri kórházban s gonddal és szeretettel ápolnak. Milyen hallgatagok valamennyien! Legtöbbjüknek apja, testvére, ura, vőlegénye a fronton, van olyan is, akinek a szülei Madridban rekedtek s most talán pincékben rejtőzködve rettegnek. Nappal a vörös kopóktól, éjszaka a mi bombatámadásainktól. Egy este Raffaella is elmondja élettörténetét. Tengerésztszist leánya s a boldog békében Valenciában laktak. Apját a „Jaime I.” církálón mindjárt a forradalom első napján megölte a zendülő legénység s a háború kitörése óta anyjáról se tud semmit. Jaenben, szülei birtokán, ahová a Valenciában garázdálkodó népfrentkormány hóhérai elől menekült, állítólag nagyapjával együtt lemezárólt a csőcselék. Az ura fiatal repülőtiszt volt s a forradalom kitörésekor éppen nászúton jártak. Július 18-ika — szerencsére — éppen Logronoban érte őket s a fiatal tiszt nyomban Francohoz csatlakozott és repülőgépre szállt. Nyolc napig se volt aszszony szegény Raffaella, mert férje a második ellenség felett való repülésről már nem tért vissza. Egy saját vadászraj lötte le tévedésből, mert akkoriban még nem voltak a nemzeti gépeknek külön jelzései s azt hitték róla, hogy ellenség. S most ahányszor szól a légi riasztó szirénája, Raffaella ott térdel a szobában és imádkozik.

Igy telnek a napjaim: sötéten, bágyadtan és kedvetlenül.

A jég, hó és kőd birodalmából hazafelé

den tagom s a mellemből a szúrások se akarnak elmaradni, valahogy beülök az én jópajtásom mellé a második pilótaülésre és már startolunk is.

Agyó Észak-Spanyolország! Agyó La Almunia de Dona Godina!

Veszett csunya az idő, eső, felhők, kőd váltakoznak egymással s a gép úgy táncol a levegőben, mint még soha. Valladolisz következik, Salamanca s innét nem akarnak elengedni bennünket, mert igen rossz légköri viszonyokról, sőt a Lieda de Gredos felett hóviharról szólnak a jelentések.

— Nos? — kérdi a barátom.

— Majd csak keresztülvergődünk valahogy — mondom.

— Igazad van.

És már szállunk is tovább.

Bejadig még legalább látunk, de aztán előttünk, mögöttünk, körülöttünk egyszerre mindent eltakar a sűrű kőd. Háromezer méter magasan repülünk, a felhők közt hatalmas kilingéseket végez a gépünk s a hőmérő rohamosan esik. Mielőtt a felhőtömegbe beértünk volna, még plusz 5 fokot mutatott, pár perc alatt aztán leesett mínusz 3-ra, majd mínusz 7-en állapodott meg. A viharfelhőkől lassan hófelhők lesznek, a sűrű hókristályok ráakod-

nak a vezetőfülke elülső ablakára, hogy alig láttunk valamit. Pokoli az idő. A szárnyak elülső éle mindjobban fényesedik: megfogott bennünket legnagyobb ellenségünk, a jég, lassan, de meggátolhatatlanul kezdi belepni a hornyolt szárnyakat. A gázkarokat a végső határig benyomjuk, kompresszorra kapcsolunk, a motorok a maximális fordulatszámmal dolgoznak, sajnos azonban mindennek ellenére is veszítünk a magasságból. Gépünk egyre nehezedik s már percenként fél, majd egy métert süllyedünk. A percek úgy telnek, mintha egy óra lenne mindenik.

Mióta a magasságmérő 2450-et jelez, már nem érzek se fejfájást, se mellszúrást, se egyebet, csak görcsösen fogom én is a kormányt, akár csak a bajtársam s mereven bámulok a szerelőfal műszereire. Számtalanszor repültünk már mindketten ezen az útvonalon s tudjuk, hogy néhány kilométerre balra emelkedik egy 2400 méter magas hegycsúcs. Hát legfeljebb ötven méterrel lehetünk magasabban és a gép süllyedését nem lehet megakadályozni. De azért megyünk. A távirászmég annyit tud leadni: „Hővízharba kerülünk a gép kezd eljégesedni”, aztán leszakad az antennája. A gépszerelelő előjön a kabinból és ő is a szerelőfalra mered, a magasságmérőt, amely most már csak 2100 métert mutat. Csak a szerencsén mulott, hogy még nem ütköztünk bele egy hegybe s hogy még élünk.

Tovább! Mit tehetünk mást? Egy pillanatra kitisztul előttünk s egy hegy alattunk. S hegy jobbra, hegy balra, előttünk felhőtömeg. Ezen a vidéken, a foghíjas sziklák között kényeszerleszállásra még csak gondolni se lehet. S pár pillanat és már megint benne vagyunk a felhőkben. A hőmérő ugyan emelkedik, a gép azonban egyre süllyed, de most már mindegy. Ha összeütközünk egy hegygel, abból mi ugyan már semmit se fogunk érezni, olyan hirtelen végünk lesz. Hát visszük a gépet tovább a műszerek által jelzett útvonalon s próbáljuk egyensúlyban tartani. Végre! Öt perc múlva közvetlenül mellettünk elsuhan egy templomtorony, majd alig 4—5 méter magasan húzunk el Plascencia háztetői felett. Csak most ne süllyedjen tovább a gép, akkor megússzuk, hisz itt már síkság van alattunk. És szerencsénk van: a felhők emelkednek a hőmérő higanya is a fagypontra fölé s tíz pernyi birkózás után — úgy látszik, a szárnyakon a jég kissé felengedhetett — sikerül a talaj szintje fölé mintegy 50 méternyire feltornászni magunkat. Ott vagyunk a cacaresi repülőtér felett s ahogy a gázi levegőt, a gép szinte pillanat alatt a földön van már és durván felütődik a talajon. Hideg szél fogad bennünket odakint, de mindketten verejtékben fűrdünk. A szerelők bámulva állják körül gépünket: régóta nem láttak már ilyen vastag jégréteget szárnyfelületen.

Teljes órát várunk, mire a jég leolvad és repülhetünk tovább. Egy óra múlva jön Sevilla, újabb egy óra múlva pedig Tetuanban ragyogó napsütésben fordulunk be a Kalifa palotája felett a repülőtér felé. Ott orvos vár, autó és néhány bajtársam, aki itt Afrikában teljesít szolgálatot. Itt jó barátok vannak, napfény, melegség és derű.

Még sokáig fekszem itt, aztán búcsúzok a bajtársaktól s útra kelek. Nem, most már nem a frontra megyek.

Tizennyolc hónap után elindulok — hazafelé. Vége.

Aktatáska,

Iskolatáska

szavatolt minőségben

HARTMAN - VULCAN

Nagyvárad, Bul. Reg. Ferdinand 1.

Érdekes adatok az angol királyi család székellyföldi rokonságáról

Ismeretlen okirat, amelyben egy Rhédei gróf az angol király egyik őszülőjére is végrendekezett

Csikszereda, szeptember hó.

Köztudomású történelmi tény és nem szorult újabb bizonyítékokra, hogy az angol királyi család ereiben magyar vér is kering, még pedig a Rhédeiek vére. Székelyföldi vonatkozásban azonban olyan értékes és érdekes, eddig nem ismert ősrégi okmány létezéséről szerezünk tudomást a vérségi kapcsolatok további megerősítésére, mely általános érdeklődésre tarthat számot. Ez a történelmi okirat egy XVIII. században összeállított Rhédei családfa, mely több más okirattal — köztük az ismertetés tárgyát képező végrendelettel együtt — dr. Nagy Jenő csikszentmártoni ügyvéd hírneves okiratgyűjteményének egyik igen értékes példánya.

A Rhédei család az árpádházi királyok idejéből ered

— A családfa rajzolt törzsén olvasható irás szerint — mondotta dr. Nagy Jenő — a Rhédei család őszülője István király testvére, Sarolta volna. Az oknyomozó történelmi kutatás után azonban csak annyit fogadhatunk el, hogy a Rhédei család eredete az Árpádházi királyok második századáig nyúlik vissza. A család eredete az Árpádházi királyok második századáig nyúlik vissza. A család esaknem ezeréves történetének legjelentősebb eseménye bizonyára az volt, amikor 1657-ben Rhédei Ferenc személyében Erdélynek fejedelmét adott. A gróf Rhédei család két utolsó férfi tagja Ádám és László volt. Utóbbinak, aki Erdőszentgyörgyön pompás kastélyában lakott és 1835-ben halt meg, báró Inceződi Ágnes-től született egyik leánya Claudina volt, ki Württemberg Sándor uralkodó herceg neje lett. Claudina kora egyik legszebb és legműveltebb nője volt, aki 1841-ben Bécsben egy nagy katonai díszmenél lováról leesett és meghalt. Rhédei Lászlónak, Claudina és egy másik leányán kívül volt egy fia is: Ferenc. Ugy ő, mint nőtestvérei a württembergi királytól atyai nagyanjuk nevével a „Teck hercegi” címet kapták. Teck Ferenc hercegnek Mária Etelka cambridgei hercegnővel való házasságából született Teck Viktória Mária hercegnő, V. György angol király neje.

Az ismeretlen végrendelet

— Ez a rövid történelmi visszapillantás szükséges volt ahhoz, hogy rátérjek a már említett Rhédei féle végrendeletre. Kis-Rhédei gróf Rhédei János Mária Terézia császárné és királyné „camararius”, a Mária Terézia hadirend keresztes vitéze, „generalmajor” a nemes testőrség főhadnagya, Bécsben, 1767-ben sajátkezűleg írta alá gróf Teleki József, gróf Bethlen Sándor, gróf Toldalagi Ferenc, Nagy Sámuel és Mósa Lajos tanúzásával a végrendeletet. Amint látható, mindannyiuk nemcsak aláírásukkal, hanem pecsétjeikkel is el látták a végrendeletet az „örökölt ősi és szerzett jogairól”. Különben a végrendelező gróf Rhédei János, Rhédei Claudina, herceg Württemberg Sándorné nagyatyjának gróf Rhédei Mihálynak az édes testvére volt. Gyermektelen ember. A nyilvánosságot azt hiszem csak a végrendeletnek azon része érdeklik, melyek a későbbi Württemberg Sándorné nagyatyjára, a végrendelező testvére, vagyis Rhédei Mihályra és három közintézményre vonatkoznak.

— „Léven énnekem — mondja a végrendelet 1. pontja — mostan is feles captilisom, úgy vásárolt, vagyis aquirált jószágom és ha Isten még életemben tovább is kedvez, az én atyjámfiahoz való szeretetem többre is még engemet ástlönözzen, mind

A Rhédei család stilizált törzsén egy festett férfi és női arcképet látunk. A férfi arcképe alatt írott sor van: *Aba rex Hungariae*, a női arckép alatt: *Sarolta regina soror Stephani*. A család mellékletét képező végrendelet egész iv terjedelmű és igen szép formában van kiállítva. Tizenegy pontot foglal magában. Rövidsége mellett is kiesendül belőle a rokoni szeretet, a családi vagyon sulya, biztosítása s a közérdek elsőbrendűsége.

Megkértük az ősi oklevelek és okmányok ismeretében és magyarázatában rendkívül jártas dr. Nagy Jenő ügyvédet, ismeresse a családfát és az azzal összefüggő történelmi eseményeket, valamint az eddig még nyilvánosságra nem hozott végrendeletet.

az ezután leendő aqizitóm is, nem másra, hanem testvéröcsémre gróf Rhédei Mihályra és testvérbátyámmak gróf Rhédei László urnak két gyermekeire, úgy mint gróf Rhédei Adámra s Ferencre szálljanak ilyen módon.”

— A 2—4 pontokban, amiként olvasható, megjelöli, hogy a két testvérörökös mily javakat örököljön s gondoskodik arról, hogyha valamelyiküknek „magva szakad”, örökölt javai a másik ágra szálljanak. Hogy a családban maradjon egy ősi, mint szerzett vagyona, az említett közelebbi férfi örökösök kihalása esetén a távolabbi ágon lévő Rhédei rokonokat tette várományosokká: gróf Rhédei Zsigmondot gyermekeivel, ezek kihalása esetén gróf Rhédei Farkast gyermekeivel. Végül arról intézkedik, hogy a Rhédeiek férfi ágon való kihalása esetén, a teljes vagyont az erdélyi református egyház örökölje.

— Már közérdekű a végrendelet 5. és 6. pontja:

„Mint hogy én az én életemet hadi szolgálásban töltöttem, hazámban hosszas mulatásom nem volt, ottan az Isten házának és elnyomatott ecclisájának kezeset szolgáltam, állítottam ugyan a marosvásárhelyi Reformatum Collegiumban egy perpetua alumnat és az udvarhelyi reformatum gymnasiumban is mást, melyek tartására 1000 forintokat cedáltam, most pedig előbbinél tíz, utóbbinál hat alapítványt teszek és egyben a kolozsvári collegiumnak is 3000 forintokat hagyományozok.”

— A templomokat és iskolákat fenntartó és segélyező erdélyi főurak egyikét ismerjük meg itt Rhédei János „generális” személyében. Ezen a nyomdokon haladt a végrendelező testvére, Mihály fiának Rhédei-Teck Ferenc hercegnek leánya: Viktória Mary angol királyné is amikor segélyével restauráltatta az ősi földön, Erdőszentgyörgyön, elődjei templomát az Urnak 1936. esztendejében.

Ennyit mond dr. Nagy Jenő a kezei között lévő sárgult okirattól. Kiderül ebből, hogy

egy erdélyi magyar főur az új angol király egyik őszülője javára tett rokonai és vérségi kapcsolatok alapján végrendekezést.

Újabb dokumentum tehát a magyar Rhédei család és az angol uralkodó család rokonságának igazolására, amit különben az angol uralkodóház tagjai sohasem is tagadtak, sőt mindig büszkeséggel hivatkoztak magyar vérségükre, amit kimutattak azzal is, hogy igen sokszor küldöttek meghívást magyar rokonainak udvari bálókra, bemutatkozásokra, éppen a rokoni kötelékek fenntartására.

ALBERT ISTVÁN.

HIREK

MAGYAR LAPOK Keresztény magyar napilap

Nagyvárad, Strada Regele Carol II. 5

ELŐFIZETÉSI ARAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 400
negyedévre 210, egy óra 70 lei.
Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: **dr Sulyok István.**
Kéziratokat nem örvényelünk meg és nem adunk vissza.

Fiedler István megyéspüspök és kísérete Hanzu királyi helytartónál

Kolozsvár. Saját tud. Jelentettük, hogy Fiedler István megyéspüspök és kíséretében Molnár Kálmán püspöki helynök, Pakocs Károly kanonok-plébános és Zitzmann Ferenc irodaigazgató tisztelgő kihallgatáson jelent meg szeptember 9-én Hanzu királyi helytartónál. A kihallgatás délelőtt 12 órakor történt meg. Hanzu királyi helytartó meghatóttan fogadta magas vendégeit. Válaszában kijelentette, hogy működésében az igazság, a szeretet és a méltányosság vezeti. A királyi helytartó azután Hodor Victor vezértitkár mutatta be a püspöknek és kíséretének. A kihallgatás a legbarátságosabb hangulatban ért véget.

KIRÁLYI VADÁSZAT ARADMEGYÉBEN. Bucuresti. Saját tud. II. Károly király és Mihály nagyvajda pénteken este nyolc órakor Arad megyébe utaztak, ahol királyi vadászat lesz.

HELYSZINI VIZSGÁLATOT TARTANAK A KIRÁLYI HELYTARTÓK A POLGÁRMESTERI HIVATALOKBAN. Bucurestiből jelentik: A királyi helytartók a jövő hét folyamán a tartományokhoz tartozó összes primáriákat meglátogatják. A látogatás során tisztázzák a közigazgatási járást, a látogatás során tisztázzák a helyi világhatóságokkal kapcsolatos kérdéseket és a helyi világhatóságokkal kapcsolatos kérdéseket is. A látogatás Temes tartományban Marta dr. királyi helytartó már megkezdte a primáriák ügyeinek felülvizsgálását.

CONSTANTINESCU GAZDASÁGI MINISZTER GENFBE UTAZIK. Bucuresti. Saját tud. M. Constantinescu nemzetgazdasági miniszter a jövő hét elején repülőgépen Genfbe utazik a már oda elutazott delegáció után és szeptember 17-én tér vissza az országba. A Genfbe távozott Petrescu-Comnen külügyminisztert péntek óta Mircea Canciov pénzügyminiszter helyettesíti, a külügyminisztérium élén.

FELHÍVÁS A PLÉBANOSOKHOZ. A második maria-radnai zarándoklat rendszőségi kéri a csoportvezető plébánosokat, hogy a zarándoklat részvételi díjait azonnal küldjék be a Rendezőséghez (Nagyvárad, Egyházmegyei Főhatóság).

HATVAN UTAS MEGSEBESÜLT EGY VILLAMOS KISIKLÁSÁNÁL. Halleből jelentik: Merseburgban kisiklott egy villamosvonat. Hatvan utas többé-kevésbé súlyosan megsérült.

Az összes iskolák számára előírt tankönyveket, valamint írószereket legjobban vásárolhat

CLONDA

könyvkereskedésben

Bdul. Reg. Ferdinand 11. Tel: 17-27

Tanácsképviseletet választott a gyergyói főesperesi kerület. Gyergyószentmiklós. Saját tud. A gyergyói főesperesi kerület a napokban megtartott gyűlésén az egyházmegyei tanács képviselőjévé dr. Hollandt János esperes-tanfőügyelőt választotta. Világi részről azok a közszolgák, amelyek nem választhatnak saját képviselőt, a hívek kevesebb száma miatt, Klózel Oszkár erdőfőtanácsost választották meg. Klózel Oszkár neve eddig is ismeretes a katolikus egyházban, vezéralakja a diaszpóra felsőmarosi kerületnek. A másik képviselő: Urmánczy János lett, aki már volt több ízben kerületének megbízottja.

PAPANA KAPITÁNY SZEPTEMBER 20-ÁN NEKIVÁG ÓCEÁNI UTJÁNAK. Bucuresti. Saját tud. Papan kapitány, a román repülő, aki hosszú idő óta előkészíti Amerikában óceánrepülését, elhatározta, hogy eltekint a tervezett próbarepülésektől és szeptember 20-ig nekivág az Óceánnak. A kiváló román repülőnek az utóbbi napokban kellemetlenségei voltak az amerikai hatóságokkal, mert tiltott terület fölött repült el.

Ünnepélyes szentmise a nagyváradai Kálvárián. Nagyvárad. Saját tud. A nagyváradai Kálvária-kápolna 100 éves fordulójára alkalmával az egész egyházmegyében ajátosságokat tartanak és gyűjtés indult meg a kápolna restaurálására. Vasárnap, 11-én, délelőtt 10 órakor Fiedler István megyéspüspök ünnepélyes szentmisét mond a kápolnában és ezzel ünnepélyesen megnyitja a jubileum alkalmával tartandó istentiszteletek sorát.

* 1-2 egyetemi hallgató teljes ellátást és lakást kaphat Szociális Testvéreknél, Kolozsvár, Grigorescu-u. 35.

Ertesítjük az uri közönséget, hogy alólírottak társasviszonyba léptünk.

Társulásunkkal oly céget hoztunk létre, amely megbízhatóság, szakzséruiség, finom angol és belöldi anyagszolgáltatás és elsőrendű munkakerő tekintetében országunkban a legelső helyre tarthat számot és így b. megbízásuknak a legelőkeltebben tudunk eleget tenni.

Teljes tiszteltetl:
lfj. Erdős Albert és Gerhardt László
uriszahók
Nagyvárad, Bulevard Regele Ferdinand 7. sz.
Telefon 1634.

* **Emésztési kitéések a bőrön** sok esetben hamar elmúlnak, ha hélműködésünket reggelenként éhgyomorral egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keeserűvízzel elrendezzük. Kérdezze meg orvosát.

Szeptember 15-ike után megkezdik az összes kispárosok és kiskereskedők üzleti könyveinek felülvizsgálását. Nagyvárad. Saját tud. Mint ismeretes, egy pénzügyminiszteri rendelet értelmében kispárosoknak és kiskereskedőknek 1938. április 1-től kezdve, dacára annak, hogy évi általánynál fizetnek, könyvet tartoznak vezetni. A minisztérium csupán abban tesz kivételt, hogy ezek a kispárosok és kiskereskedők nem tartoznak a könyveiket vezetni, hanem az egyes tételeket hetenkint is beírhatják. Néhány nappal ezelőtt a pénzügyigazgatóság több iparosnál és kiskereskedőnél ellenőrző szemlélt tartott és ekkor derült ki, hogy nemhogy hetenkint nem vezetnek be a tételeket, de legtöbbször még könyve sincs dacára, hogy a miniszteri rendelet erre vonatkozóan szigorúan intézkedik. A pénzügyigazgatóság most utólagra figyelmezteti az összes kispárosokat és kiskereskedőket, hogy a legsürgősebben szerezzék be az eddigi tételeket, mert szeptember 15-ike után megkezdődik az általános ellenőrzés és pedig a repülőhelyeg és okmány-szabályszerű használata és azokat a kiskereskedőket és kispárosokat, akiknél nem fogják rendben találni a könyveket, szigorúan megbüntetik.

Zárva marad továbbra is a Dácia kávéház. Aradról jelentik: Beszámoltunk arról, hogy az egyik legutóbbi egészségügyi ellenőrzés során az illetékes orvosi hatóság bezáratta az aradi Dácia kávéházat, éttermet és szállodát, mert az a cica kávéháza, étterme és szállodája dögölt „előkelő” vendégipari üzem éttermében dögölt patkányt s általában döbbenetes szennyet és rothadtságot talált. A kávéház tulajdonosai azóta detlenséget talált. A kávéház fordultak a város egészségügyi tanácsához, míg most végre a hatóság több sikertelen kérésrel fordultak a város egészségügyi tanácsához, míg most végre a hatóság engedte, az étterem valamint a szálloda egy részének megnyitását, a kávéház azonban, miután még mindig nem felel meg a közegészség követelményeinek — továbbra is zárva marad.

Feljegyzések

A nemzeti Spanyolország megalakította a maga olimpiai bizottságát, a bizottság pedig elnökévé Moscardo tábornokot, Alcazar védőjét választotta meg.

Ki ne emlékezne Moscardo nevére? A képeslapokból és a filmhíradókból ismerjük jól alakját: a komoly, szomorú, jóságos és mégis kemény vonású férfiarcot. Emlékezzünk a szörnyű tragédiára is, melyet a legnehezebb kötelességteljesítés közben végig kellett szenvednie. A szörnyű zsarolásra, melyet atyai szívének ellenségei el akartak követni. Alcazar eladásáért fiának életét kínálták cserébe és kellő nyomattal megszólaltatták az ártatlan gyermek hangját a távbeszélőn keresztül, mely ezt a kegyetlen ajánlatot közvetítette. Amikor pedig az apában elfojtatta a szív szavát a kötelességteljesítés parancsa, nyomban végre is hajtották a gyermeknek az újkor történelem legvetemültebb haldos ítéletét.

Meggondolkozhat mindenkit, hogy a spanyolok éppen Moscardo tábornokot állították az olimpiai bizottság élére s az ő kezébe adták azt a szert, mely a spanyol ifjúság testnevelő munkájának, a nemes versengésnek lesz a legfőbb irányítója.

A testnevelés lélek nélkül nem sokban különbözik az állattenyésztés vagy állatidomítás módszereitől és eszményeitől.

Acélos testre azért van az embernek szüksége, hogy az acélos léleknek földi ereje is legyen. Ha nem így van, a testi erő könnyen válik a bűnök szövetségésévé.

Moscardo tábornok nemzete sportmozgalmának élén: ez valóban mély szimbólum. Az áldozatok nehéz útját jelképezi, mi adott órákban apáknak és fiuknak egyaránt járniuk kell.

A jelképek mindig messze és magasan állanak az emberek feje felett. A mi kicsiny és jelentéktelen életünkől is messze van ma az a zord tragédia, melyre Moscardo-név a világot figyelmezteti és észáradok multán is emlékeztetni fogja az utódokat.

Ebből a nagy távolságból azonban anynyi világhatóság átszűrődik mihozzánk is, amennyivel rávilágíthatunk arra a léleknélküli tengődésre, mely az erdélyi magyar sportot jellemzi.

Tetszetős a jelszó, hogy a sport nem ismeri a politikát és a nemzeteket összekötni, de nem elválasztani hivatott. Összekötni azonban csak azt lehet, ami van: a nemzetek sportját csak akkor, ha ezekben a sportokban benne élnek a nemzetek. Ha ezek a sportok abban találkoznak, amiben különböznek egymástól: a nemzeti sajátosságok és tehetségek, a nemzeti disziplinák nemes, szabályos, egymást tisztelő versenyében. A magasabbrendű sportszerűségnek ez a legfőbb feltétele s nem azok a különbségek csupán, melyek a rekordok centiméterjeiben s másodperceiben fejeződnek ki.

Schol sem mutatkozik meg erőteljesebben a nemzetek ösztönös együttérzése, mint abban a lázban, mellyel az emberek a saját fiaiknak küzdelmeit kísérik, győzelmeiért lelkesednek, vereségeiért busulnak. Ez az együttérzés nem ismer osztálykülönbséget, vagy a vélemények ellentéteit, átrepül országhatárokon és oceánokon: egyszerű és határozott, mint a természet minden jelenése, melyet nem törpít el a nyugtalan emberi kéz. Nagy bizonyíték arra, hogy a nemzet az Isten-teremtette világnak örök jelenése.

Ez az egybeforrasztó nagy erő, mely oly népszerű formákban jelentkezik, sokkal több és komolyabb figyelmet érdemel meg részünkről, mint amennyiben részesítjük. (Skin)

Nyolc napra betiltották a „Porunca Vremii”. Bucuresti. Saját tud. A „Porunca Vremii” s napra felfüggesztették a cenzura-előírások teljesítését nem tartása miatt. Az „Universul” nyomdáját pedig, ahol a lap készül, szigorúan megintették.

Uj lelkivezetőt kaptak Brassó-Bolonya hível. Brassó. Saját tud. Belsőleges ünnepség keretében bucsuzott el a brassó-bolonai római katolikus kápolna népes hívő serege, lelkivezetőjétől, Kólló Ignác segédlelkészétől, akit az egyházmegyei főhatóság Székelykeresztra nevezett ki plébánosnak. Délelőtt fényes papi segédlettel misét mondott a bucsuzó pap. A bucsuzásnál dr. Péter Antal brassói apátplébános is megjelent. A hívek részéről Molnár József beszélt. A brassó-bolonai hívek új lelkivezetője Antal József segédlelkész lett.

MEGHALT KÉT GYERMEK A ROMLOTT DINNYETŐL. Marosvásárhely. Saját tud. Csath Árpád cipészemester gyermekei dinnyeevés után néhány óra múlva súlyosan megbetegedtek. Az orvos megállapította, hogy a gyümölcs romlott volt és mérgezést okozott. A két gyermek néhány napi szenvedés után a veszélyes gyomormérgezésbe belehalt.

NAGYSZABÁSÚ HARISNYACSEMPÉSZÉST LEPLEZTEK LE. Bucuresti. Saját tud. A bucaresti rendőrség nagyarányú harisnyacsempészést leplezett le, mintegy 800 pár cseh-szlovák selyemharisnyát csempészett a fővárosba egy Berkovics nevű szigeti és egy Schlésinger nevű váradai zsidó, egy bucaresti zsidó segítségével. Mind a hármat letartóztatták.

Kirándulók halálos utazása az iparvasuton. Marosvásárhely. Saját tud. Súlyos szerencsétlenség történt Batosnya marosmegyei község egyik ipartelepén, amelynek két halálos és öt súlyos sebesülte van. Nicolae csendőrmesterhez látogatók érkeztek, akik az őrmester három gyermekével kirándulást tettek az erdei vasuton, a környék erdőzemeibe. Amikor hazatérőben voltak, eddig még meg nem állapított okból a Foresta ipartelepről jövő egyik szerelvény beleszaladt a kirándulók vasúti kocsjába, amely izzóporrá tört és a benne ülők közül Popescu Gheorghe és Desecu Vladimir halálos sérülést szenvedtek. A helyszínen pár perc múlva mindketten meg is haltak. A többi öt utas súlyos sérüléssel kórházba került.

Siker európai megegyezés

Csaknem valamennyi európai ország vezető cukorkagyára közreműködik egy új cukorkának piacra hozatalában. Mindegyik gyárnak megvan közülük a maga különös erőssége. Svédországban különösen természetes málna-íz tudnak kihozni. Ausztriában viszont az eper illatának megőrzéséhez értenek és így tovább. Az „505 a csikkal” az új cukorka már most egyesíti az egyes országok különleges ismereteit. Képzelted, hogy ennek a cukorkának aztán egészen kivételes tulajdonságai vannak. Joggal büszkélkedik tehát az „505 a csikkal”, cukorka azzal, hogy

EURÓPA CUKORKAJA

Romániában gyártja

„KANDIA” S. p. A. TEMESVÁR.

Lelőttek a csendőrök két utonállót a helyszíni szemlén. Bucuresti. Saját tud. A botosani csendőrök megvasalva kísérték a tett elkövetésének helyére Guric és Sohan utonállókat, — akik a napokban megtámadták és kifosztották egy CFR autóbuzst, — hogy rekonstruálják velük a bűncselekményt. A két utonálló azonban, mikor levettek róluk a bilincset, szokást kíséreltek meg mire a csendőrök tüzelni keztek rájuk és mind a kettőt leterítették.

Artalmatlanná tették a szőlőhegy tolvajait. Nagyvárad. Saját tud. Néhány nappal ezelőtt veszedelmes gyümölcstolvajbandát tettek artalmatlanná, amely hosszabb ideje garázdálkodott a nagyváradai szőlőhegyen. A banda tagjai a gyümölcsösökből őszi barackot, azonkívül nagymennyiségű szőlőt harácsolnak össze, de érzékeny károkat okoztak a szőlőhegyi gazdák baromfiállományában is. Andrei Silviu hegybíró erélyes nyomozást vezetett be az ügyben. A szerencse is kedvezett azáltal, hogy Mona Florian hegyőr tettenért Kiss Bálintot, társát Finta Lajost pedig a piacon fogták el, amint a lopott gyümölcsöt értékesítette. Finta Lajos elárulta többi társait is, akik közül Juhász Gábort és Szilágyi Pált már elfogták, Horváth József ellen pedig elfogató parancsot adtak ki. A fosztogató banda bűntársa és orgazdája Dudás Balog János volt. A banda tagjait, akik mintegy 40 ezer lej kárt okoztak a szőlőhegyi birtokosoknak, átszállították az ügyészségi fogházba. A nyomozás alkalmával kiderült, hogy a banda minden egyes tagja többszörösen büntetett elkövető.

Kész a Ferencváros összeállítása a Slavia ellen. Budapestről jelentik: A prágai gyorsan péntek éjszaka megérkezett Budapestre a Slavia csapata. A Ferencváros a következő összeállításban küzd a Közép-Európa kupáért: Háda, Tátrai, Polgár, Magda, Sárosi III., Lázár, Táncos, Kiss, Sárosi, Toldi, Kemény.

Zürichi zárlat. Párizs 11.95, London 21.30 fél, Newyork 44.75, Brüsszel 74.55, Milánó 23.24, Amsterdam 238.90, Berlin 177, Prága 15.24, Varsó 83.10, Belgrád 10, Bucuresti 325.

Athelyezések a gyulafehérvári egyházmegyében. A főpásztor Szabó Gyula marosjárai plébánost áthelyezte Szentgyeházfaluba helyettes plébánosi minőségben. A fiatal plébánost nagy örömmel fogadta az egyházközség. — Ugyanakkor Lakó János szentgyeházfalusi plébánost plébánosi minőségben Marosjáraiba helyezte át a főpásztor.

A nagyváradai Liszt Ferenc Zenekar szeptember tizedikén este fél 9 órakor kezdte meg a próbákat. Új tagokat szívesen fogad az egyesület elnöksége.

Színház

A gyermekeztintársulat bucsulóadása a Katolikus Körben. Minden jegy ajándékosomagot nyer. Vasárnap délután 5 órakor

Mágnás Miska

operett három felvonásban. Játesszák az összes ismert gyermekszereplők. Jegyek elővételben kaphatók Fekete Mária virágüzletében. Telefon: 22-86.

Veszedelmes pincetűz. Marosvásárhely. Saját tudósítónk jelentése. Könnyen vézetessé válható tűz keletkezett a minorita rend tulajdonát képező bérapalota pincéhelyiségében, amelyet egy fűszerüzlet vett bérbe, raktárhelyiségül. Schwartz fűszerkereskedő a pincében többek között petróleumot is tartott hordószámba, amely eddig még ki nem derített módon meggyulladt. A kivonult tűzoltók a beton-pincét légmentesen elzárták, amivel elértek azt, hogy az égést lassították és így idejük volt a szomszéd pincék kiürítésére.

FEJA GÉZÁT FELMENTETTÉK AZ IZGATÁS VÁDJA ALÓL. Budapestről jelentik: A tábla Harmath-tanácsa szombat délből hozott ítéletet Feja Géza bűnpörében. Mint ismeretes a törvényszék *Féját* „Vihararok” című könyvének tartalma miatt sajtó utján elkövetett igazgatás és nemzetragalmazás vétsége miatt összbüntetéséül 7 hónapra fogházra ítélte. A tábla a büntetőtörvényszék ítéletét megsemmisítette és Feja Gézát az ellene emelt vádak alól bűncselekmény hiánya okából fölmentette.

Temetés. Özv. Ujlaky Istvánné szül. Béres Julianna 90 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése vasárnap délután 6 órakor lesz az ősi temetőben lévő halottasházból. (Erdélyi „Concordia”).

A „Korunk Szava” legújabb száma mélyeséges fájdalommal jelenti főszerkesztője, Széchenyi György gróf elhunytát. A Katona Jenő felelős szerkesztésében megjelenő folyóirat a megszokottan gazdag és változatos Idők sodra rovat után Pethő Sándornak megragadó cikkét közli, amelyhez irrt megrendítő levele Xavier Schnieper svájci katolikus publicista a Katolikus ifjak svájci munkaközösségről írt nagy érdeklődésre számírtó cikket. Ney Klára Mária Budavár történelmi lelkületéről ír, majd Lendvay István, a kiváló keresztény publicista megható emlékezőse következik Széchenyi György grófról. Jacques Maritain Az értelem szabadsága c. nagyszabású esszéje mellett Friedrich Muckermann „A világ a Vatikánból nézve” cikksorozatát folytatja a lap szeptemberi számában. Gyergyay Albert Eckhardt Sándornak „A francia szellem” című könyvéről ír tartalmas ismertést, míg Leopold Springer Segesser, a nagy svájci ideálpolitikus jelentőségét méltatja. Örtutay Gyula, Keresztury Dezső, Kallay Ernő és Bihary László beszámoló teszik változatosabbá a lapot. Könyvek rovata, szerkesztői újsátnak egészítik ki a „Korunk Szava” szeptemberi számát.

* Ha belel el vannak dugulva és gyomra rossz, úgy folyamodjék azonnal a természetes „Ferenc József” keserűvízhez, mert ez már csekély, alig egy pohárnyi mennyiségben is gyorsan, biztosan és mindig kellemesen tisztítja ki az emésztés utját a jó étvágyat és friss közérzetet teremt. Kérdezze meg orvosát.

* A Láposy Zeneiskolában (Nagyvárad, Str. Simeon Stefan No. 20.) a beiratások egész éven át tartanak. A szülők megnyugtatóra közöljük, hogy az összes tanórákat Láposy Erzsébet tanárnő személyesen vezeti, segédtanerők kizárásával.

Megjelent magyar nyelven az új közigazgatási törvény. Az új alkotmánytörvény után legfontosabb törvényrendelet az új közigazgatási törvény, amely a Hivatalos Lap augusztus 14-iki számában jelent meg és amelyet minden állampolgárnak ismernie kell. Ezért rendkívül értékes, lényegpótló munkát végzett dr. Kiss Endre szatmári ügyvéd, aki lelkiismeretes gondossággal ültette át magyar nyelvre a törvény tetszetős kiállításban teljes szövegét. A törvény tetszetős kiállításban most jelent meg Szatmáron és így most már a magyar közönségnek módjában áll, hogy a közigazgatás átszervezésére, a tartományi beosztásra, az új választói rendszerre és a helyi pénzügyi szervezésre vonatkozó új szabályokat anyanyelven megismerhesse. A nélkülözhetetlen könyvecskét célszerű azonnal megrendelni, mert a várható általános érdeklődésre tekintettel a korlátolt példányszámban nyomott könyv bizonyára hamar elfogy. A fordító bérmentve azonnal küldi a könyvet annak, aki az 50 lei árat címére (Satu-Mare, Piata Bratianu 3.) beküldi.

Megáldották a csikrákosi, teljesen átjavított és újrafestett katolikus templomot

Csikszereda. Saját tud. Lélekemelő ünnepe volt Kisasszony napján Csikrákos felsőközi községnek: ekkor áldották meg fényes egyházi ünnepség keretében a Rákos, Vacarsai és Göröcsfalva közös egyházközség katolikus híveinek ósrégi, teljesen átjavított és újrafestett templomát. A templom ezelőtt ötszáz évvel épült késő gót stílusban, a községek közül kiemelkedő magaslapon. Maga a templom jórészt tiszta terméskőből épült. A templom belseje egyhajós, amelyet Mátyás király idejében építettek. Boltozati gyámkövein meglepően művészi háromszög alakú pajzsokat lehet látni, némelyiken Krisztus szenvedési emlékeztetőre, a keresztalál eszközei is láthatók: kalapács, szögek, stb. A Hunyadi család hollós címere is fellelhető az egyik gyámkövön. Van egy pajzs, melynek vörös mezejében, szarvaival felele fordított arany holdsarló és egy ótáru aranycsillag látható: a Hunt-Pázmán fejedelmi nemzetség címere. A torony külső részén festett képek is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készítette a meglehetősen kezdetleges festményeket. Készített még a torony koronázópárkányára is festményeket, valamint 6 festett képet is láthatók. Emberek, állatok, égitesteket ábrázolnak ezek a képek, minden rendszer nélkül. Festőjüket is ismerjük: Zabya Péter, aki 1507-ben készít

A világító ember

— Beszélgetés Prohászka Ottokár nővérével —

Irta: Ormos Gerő

Hőfőhár, csendesbeszédű úriasszony. Testvér, aki rajongó szeretettel, hódolattal kísérte az Isten halhatatlan katonájának útjait, melyek a szülői házból a mérhetetlen magasság felé feltek az Úr szolgálatában, az ember jobb boldogulásáért fel is értek oda.

Teljes elvonultságban él székesfehérvári otthonában. Szobái megdöbbentő erővel sugározzák a szeretett testvér, a nagy püspök emléket. Társasága: Prohászka Ottokár életnagyságú mellszobra, képei, könyvei. A lelke Magasztos nagysága. Itt érezni a levegőben, szinte hallja az ember megszállott tűzzel fűtött hangját. Csak egészen kivételes szellem képes ennyire beleégetni a környezetébe. S túl ezen, embermilliók lelkébe.

Nem életrajzi adatokat várunk. A nagy embert, a nagy papot, költőt, szociológust szeretnénk közelebbről látni a testvér emlékében. A gyermek Prohászka, azt az időt, amikor megnyíltak szeméi a mennyi magasság s ember lelkének mélységei felé.

Szembőlünk a nagy püspök hősi szobormása. Jó ideig meleg csend, érnek az emlékek, fényképek kerülnek elő, a Prohászka család, apa, anya s a három gyermek. Ottokár a legidősebb, utána Gusztáv s a legkisebb, akivel ezt a régi képet nézegetjük.

„Csupa jóság és tisztelet...”

— Milyenek láta a testvér Ottokár püspököt, mint gyermeket, a szülői háznál?

— Mindig nagyon nyugodt természetű, mérsékelt fiú volt. Csupán jóság és tisztelet a szüleinkkel szemben. Gusztáv testvérünk virgona gyerek volt, megmászta a fákat szeretett futkosni, hancurozni. Ő nem. Tudott jókedvűen játszani, labdázni, nevetni, de szelíd, jó gyerek volt. Különben úgyszólván csak a vakációkat töltötte otthon. Akkor pedig figyelmes, szelíd volt mindenkivel szemben. Szeretett nagyokat sétálni a hegyek között. Mi már akkor éreztük, hogy egészen rendkívüli ember. Különben volt benne mindig valami, — nehéz pontosan kifejezni — ami a többi ember fölé emelte. Kár, hogy fiatal diák korában oly keveset láttuk. Amikor apámék elkerültek Nyitráról, ő otmaradt nagybátyánkhoz, aztán Kalocsára, Esztergomba került s végül Rómába. Hét évig nem láttuk akkor. Mint felszentelt pap jött haza.

— Hogyan bontakozott ki Ottokár püspök lelkében a papi hivatás iránt való érdeklődés?

— Ő, egészen apró gyerek korában pap akart lenni. Apánk nem nagyon örült ennek. Mindig azt mondogatta, hogy inkább valami miniszteriális pályát válasszon, ot legalább felviheti a miniszterségig. S nevetett ezen. De drága jó bátyám nem tágitott elhatározásától. Szép kis oltárt csináltak Gusztáv testvérünkkel, bátyám misézett s Gusztáv ministrált neki. Szegény édesanyánk azonban nagyon örült, hogy a fia pap szeretne lenni. Mindig azt emlegette, hogy szerez majd egy plébániát... És amikor megjött a hét római esztendő után, apánk már nem élt már. Következtek a szép állomások plébánia nélkül: Esztergom, tanárság, aztán Budapest, az egyetem s végül Székesfehérvár.

Prohászka, a dolgozó ember

Milyenek láta közvetlen környezete Prohászka püspököt, a dolgozó embert?

— Mindig ötkor kelt. Kiment a kertbe vagy a kápolnába elmélkedni. Héttől fényolcig misét mondott, utána megint félóra elmélkedés következett s nyolckor reggelizett. Így volt ez hosszú esztendőknél át minden áldott nap. Reggeli után dolgozott. Emlékszem, egyszer szép tavaszi napon benyitottam hozzá s megkérdeztem, miért dolgozik ilyenkor, amikor ragyogó

napsütésben sétálhatna odakint a kertben. Felnézett a munkájából, végigsimított a homlokán s azt mondta: ilyenkor úgy folynak a gondolataim, mint az olaj... Mindig állva dolgozott az íróasztalánál. Egyszer a kommunizmus alatt azt mondta, hogy figyelmeztette valaki, ne dolgozzék így este, lámpafénnyel, mert rálő valaki a megtévedt emberek közül.

„Mindenkit szeretett, mindenkin segíteni akart...”

— Az esztendőök távlatában egyre tisztábban látjuk, hogy Ottokár püspök lelkében lobogott a szociálizmus. Az emberke örökös keresése, megvilágítása s az Istenhez vezető út egyengetése. Hogyan látta ezt benne akkor az, aki a közelében élt?

— Mindenkit szeretett. Mindenkin segíteni akart. Tizennégy szegény falusi gyerek kapott nála kosztot. Egyszer egy vak parasztember felesége hozta el hozzá jól tanuló kisfiát. Nagyon félénken nyitott be a püspökhöz s akkor ő eléje sietett, kedvesen fogadta s ott tartotta a gyereket. Ma tanár az illető. Sokszor egészen a déli órákig gyóntatott. Ilyenkor rendszerint sokan várták már a püspöki palotában, de ő előbb bejött hozzám a konyhába, mert én vezettem a háztartását: Irma, mi van az éléskamrában? Jönnek mindjárt, akiket az előbb gyóntattam, egyiknek liszt kellene, a másiknak zsír, légy szives adj nekik. Szerette, megértette a szegényeket. Szeretett volna mindenkinek

adni s magától megvont mindent. Volt egy nagyon kopott reverendája, amit fiatal tanár kora óta viselt. Reggel tízig otthon mindig ez volt rajta. Egészen megzöldült már a szövete s agyonfoltoztam a bélést. Egyszer el akartam vinni a szabóhoz, hogy új bélést szabassak bele, de visszatartott. Azt mondta: hagyj csak ezt, jól van így, ez a legkedvesebb reverendám, nem szabad bántani. Magának semmit sem akart. És minden apró jóság mélyen meghatotta. Egy vendéglős felesége, beteges asszony, aki sokat jótékonykodott, sok szegénynek adott meleg ételt s egy-egy ruhadarabot, azzal kereste egyszer, hogy feltétlenül beszélni szeretne vele. Talán vigasztalást keresett a sok szenvedésre, többször operálták, megviselte a fájdalom s enyhülést várt a püspök szavaitól. Amikor elmondott mindent, lehajolt a bátyám és megcsókolta a kezét. Azt mondta: Ezt érdemli, aki a szenvedésében is jót tesz. Ez volt az ő szociálizmusa: mindenkin segíteni, mindenkit szeretni.

— Ottokár püspök ma már milliók lelkének útmutatója. Megvilágította a hidegek, közömbösek előtt a sápadt Krisztus-arcát, az Isten országa felé vezető utat. Hogyan él ma ez a nagy szellem a testvér lelkében?

Megnedvednek a fehérhajú úriasszony szeméi. Erre nehezen tud felelni. Annyit mond csak síró csendesen:

— Az egész élete előttem van... Ugyanaz, ami az életébe volt. Csodálom, csodálom... Én már akkor is szentnek láttam.

S mit talál még Prohászka szellemi hagyatékában az utókor! Mennyi megbolygatott lélek bujik meg majd szellemének a melegében? Milyen zivataros időkben reppen fel ijedt ajkáról az imádsága, ahogy ő mondta: Legyetek világító emberek! Hogy kifelé a sötétségből odaomlani egyszer mindenkinek a tisztaság, a békesség fehér útjára, amelyről Székesfehérvár lánglelkű püspöke olyan szépen tudott énekelni...

Idegen költők verseiből

CSAK JÉZUST KIVÁNJA

Irta: Angelus Silesius

1.

Jézus, édes ünnep
Vagy szegény szívünknek
Arcod, mint a Nap, ragyog,
Szolgál minden angyalod.

2.

Vaksötétbe lámpád,
Önti drága lángját;
Benned kél a virradat,
Téged megfát mind a vak.

3.

Ödvákon a lelke
Meggyógyul, örvendjen,
Mert a forrást csorgatod,
Hogy meglássam holnapod.

4.

Minden izem, testem,
Csak Téged keressen,
Mozdul minden porcikám,
Téged csontom is kíván.

5.

Csókokod jobb a méznél,
Csókokoddal tetézzél,
Illatod is kellemes,
Mert a Mennyből lengedez.

6.

Érted azért esdek,
Engemet keress meg,
Már csak arra vár szívem,
Hogy Tebenned megpihen.

7.

Minden jót megadtál,
Mégzissen a magtár,
Táplál engem sok javad,
Mégis legjobb vagy Magad.

LAUDA XCI.

Irta: Jacopone Da Todi

Ha fölrepül a lélek,
ha meggyullad szerelme
Istenben lelkesedve
s kiráppon önmagából.

E tenger közepéből
kitérőlni lehetetlen,
e tenger feneketlen,
vízéből nincs menekvés.

Nincs gondolat, se mondat,
kimondani alakját,
titok szerint szakad rád
s lelked lelkében elvész.

Lelked lelkében egy rész,
a Jóba hőmpolygva,
alaktalan gyönyörbe
legszebb szerelme lendít.

Kinyíltak a kapuk már,
megadta drága Testét
az isteni szövetség,
a mennybe vette lelked.

S meglátod a kegyelmet,
megismered a titkot,
birtokod égi birtok,
tudatlanni tudós vagy.

Minden vagyont elejtesz,
a porból így hasadsz át
a mennybeli magasság
mértéktelen körébe.

Minden zavart felejtesz,
lelked remek vigaszt lát,
lefejtet rossz salakját
s az irtalom jön érte.

HORVÁTH ÉELA fordítása.

Százéves a nagyváradai Kálvária-templom

Ha idegen érkezik Nagyváradra, akár vasúton, akár gépkocsin, az első, ami a nagymultu várost már messziről jelzi: a Kálvária hegyen álló piros tetű kápolna, ami jóismerőse a váradiaknak, erdélyieknek egyaránt. Azt azonban kevesen tudják a szép kis temp-

ban ekkor ezt a szép tervet nem engedték megvalósulni.

A Kálvária templom azonban felépült. Egy év múlva, 1839-ben, Lajcsák Ferenc püspök nagyfőpapi rendelkezést adott ki. Ő volt az első főpapjaink közül, aki elrendelte, hogy

lamról, hogy immár százszázévesedik a város legmagasabb csúcsán.

A Kálvária templomot Lajcsák Ferenc püspök építtette Barthel György váradai építőmesterrel, aki 1838 őszére lett kész. A kis templomhoz Barthel György az Irgalmasrend udvarán álló templomot vehette mintául, mert úgy a kupolája, mint a kis tornya meglehetősen hasonlít ahhoz. Lajcsák Ferenc püspök, a nagy magyar főpapok közé tartozott. Amikor idekerült Szent László városába, el akarta készíttetni Ferenczy István szobrászművésszel Szent László lovas szobrát. A költségek azon-

a vegyes házasságok közül csak azokat lehet megállítani, amelyeknél a gyermekeknek a katolikus vallásban való nevelése biztosítva van. 1840-ben, súlyos betegségére való tekintettel lemondott a püspökségről Lajcsák Ferenc. Három év múlva 1843-ban, halt meg, 71 éves korában, áldásos munkálkodásban eltelt élet után.

A nagy főpap emlékét hirdető Kálvária templom száz év múltán alapos tatarozásra szorul. A nagyváradai hívek áldozatossága azonban bizonyára hamarosan lehetővé fogja tenni, hogy a kis Kálvária templom megújulva, megszépülve fogadja magába a híveket.

Séta a nagyváradai Kálvária-hegyen

A városok melletti legmagasabb dombok, mint „kilátók” közkedveltségnek örvendenek. Ami Brassónak a Cenk, Torockónak a Székelykő, Budapestnek a Jánoshegy, az Nagyváradnak a Kálvária hegy. Azaz annál sokkal több. Mert míg a fennit kilátókról csak a széttekintés ad a léleknek nyugalmat, az ismeretnek szélesebb látóhatárt, addig a nagyváradai Kálvárián a fellekintés — az ott levő kőből faragott keresztre, a kupolás kápolnára s hozzákapadó kétszárnyú csarnokra, a lélek felüdülésnek s az emberi értelem kiterjedésének olyan indíttatását és pluszát adják, amelyet csak a természet szépségein és az emberek alkotta kápolnák sorain való elmerengések magukban sohasem adhatnak meg.

Csak az a baj, hogy olyan kevesen keresik fel az ilyen „üdülő” helyet. Az idegenből jöttek elbűvölve néznek le a keleten ködbe vesző hegyekre s nyugaton a végeláthatatlan síkságra, míg a váradiak — idegenbe mennek hasonló szépségekben való gyönyörködésekre. Pedig, ha e város keresztény társadalma, vagy annak csak egy csekély hányada is, kellő figyelemre méltatta volna a szőlődombok koszoruzta isteni bokrétlánkat a Kálvárián, ez a festői s lelki értékeket tükröző hely, nem úgy nézne ki, ahogy ma van.

A nagyváradai Kálvária hegy kies fekvését nem a mai „ember” fedezte fel. Már évszázadokkal ezelőtt a jézustársasági atyák szeme itt pihent meg s ők állították fel az első három fakeresztet, a Megváltó és a két elítelt festett

képeivel s ezzel vetették meg az alapját a mai Kálváriának.

„Mennyi viszontagságban örködtek itt ezek a keresztiek, amíg egy évszázaddal ezelőtt Lajcsák Ferenc püspök nemes bőkezűséggel felépíttette a mai kupolás kápolnát, az Ur Jézus szenvedését 14 képből előtűntető félkörű csarnokkal, s állította fel a mai kőkereszteket és szobrokat — a „szentkereszt feltalálásának tiszteletére.” E város társadalma akkor buzgó áhítattal vett részt a felszentelésben, amelyet Lajcsák püspök miként a krónikák feljegyzik, betegsége miatt már csak sarokszobájának ablakából távcsövön nézhett végig.

Azóta egy évszázad múlt el. Áll a kápolna s állanak a kőkeresztek. De hogyan? Tépette, repedte, az összeomlás veszélyében. De a kőkeresztek csonkítatlanok. Állanak sziklaszilárdan s kopogtatnak mindnyájunk lelkiismeretén.

Most száz év múltán újra feltámadt Lajcsák püspök szelleme. Elhangzott a Főpásztor püspöki szózata s szerte az egyházmegyében minden templomban s minden lelkifejlesztésre alakult egyesületben életre kél az emlékezés lángja.

S az égbe vágó imákat bizonyára követni fogja az anyagi áldozathozatai is és száz év múltán Lajcsák püspök nagy alkotása újra régi fényében és szépségében szolgálhatja Isten dicsőségét és a lelkek üdvét.

VÁRADY ISTVÁN

Gleccserek örök havában

Simonyhütte, szeptember hó.

Láttam sugaras nyári délelőttön, kékeszölden, mint megfagyott tengert, hosszan elnyúlva pihenni a falak között. Láttam ködből kivillanóan, piszkos szürkén, álmosan, mint őskori szörnyet, mely rejtőzködik a világ elől. Láttam zivatarban, hasító villámok fényénél, hideglelés felületet keltőn, mikor mély morajlással rengett a lábam alatt. Alkonyati kékekben is láttam, hulló homályból kiséjlőn, titokzatosan és dermedt fagyot lehelve. És láttam holdfényben, csaknem griccses csodaként, színezüstjén, mint mesetükörben villódzó arany csillagokkal, káprázatosan, elvarázsolt csendben. De a legszebb talán mégis napkeltekor volt. Erre a hajnalra most is élesen emlékszem.

Sűrű, hószagú éjszakában, lebbenő gyertyafénynél kortyoljuk az utolsó csepp forró rumos-teát. A Simonyhütében alusznak mind, jó álmu, megfáradt hegymászók, fenyőbarnaképu vezetőök, aluszik a bérlo népes családjával az emeleti kishozobában, az ebédlőkben az asztalnak dülve alusznak a székek, a ezerszámkamrában egymást támogatva szundikálnak a tartalékcserék, s aluszik a hideg tűzhely is a konyhában, tátott szájjal, öregesen, mint virrasztásban elzúnyókált vénaszony. Fries tüzről, reggeli tejről álmodik, ugye lehet... Fel sem is ébred, mikor elfújja a gyertyát...

Odakint csillagos ég alatt jeges, halálos csönd, olyan méltóságos és földöntúli, mintha maga az Isten hajította volna itt álomra fejét. Előttünk a gleccser, fakult színű, mint az ó-özüst, homályba vesz, néhol éles, koromfekete Arnyakkal. Vajjon megébred majd a lépésüktől, talán fel is emelkedik fektéből és agyonvág, amiért háborgatni mertük? Valami efféle gondolhatunk mind a hárman, mert igen óvatosan bontogatjuk a kötelet és mindenképpen igyeke-zünk, hogy zajt ne üssünk.

Aztán nagyot, diadalmasat dobbanó szívvel indulunk. Alois megy elől s mi ketten libasorban, egymás nyomába lépve, utána. Csikorog a lépésünk a jégen, mint berozsdált zárban a kulcs. Kíváncsi csillagok hunyorognak le ránk. Tépett kis felhőrongy uszik elő valahonnan, tétován lebeg a sötét égbolton, míg beleakad a Bischofsmütze tûhegyes csúcsába s onnét leng bele az éjszakába.

Repedések fekete vonalait kerülgetjük óvatosan. Szó nem esik, némán lépkedünk felfelé, meg-megborzongva a hidegtől.

Már a sziklafal tövében törtetünk, mire az ég fekete sötétjébe s odalent kiséjle-nek a dolgok széthulló, lágy körvonallakkal. Párazik a lefellet a dermedt fagyban. Rohamosan világosodik. A csillagok is tűnedeznek már, mintha valaki sorra leszededegetné őket, akár színházban a feleslegessé vált díszletet, hogy a következő felvonáshoz betolhassák az új kulisz-szát. Fűgönyt is vonnak a színpad elé, finom szürke ködpárából; ne lássuk a nagy cserét, és megmaradjon az illúzió. Jó tíz percig is eltart a változás. Akkor hirtelen szél támad, elnyargal mellettünk és széthuzza a ködfűgönyt olyan diadalmas mozdulattal, mintha mondana: Ide nézzetek, mert ilyet még nem láttatok! Az új színpadi kép csakugyan olyan káprázatos, hogy csak sóhajtan tudunk ámulatunkban, szavunk nincs egy sem. A Gjaldestein cakkos fűrészfogai halvány rózsaszínből égnek, a falakon millió gyémánt-csepp szikrázik. A messzeségből, amerre csak a szem ellát, kigyulladt csúcsok emelkednek ki a ködtengerből. A színek lassan erősödnek, mélyülnek, a halvány rózsaszínből tûzpiros lesz. Már a gleccser is tüzet fogott körülöttünk, az iménti tengerkékből lilára változik, majd mindig rózsásabb színeket ölt, végül olyan lesz, mint roppant tüzfolyam. Lent a gleccsernyelv végében szívarványszínekre bomlik és ragyog a jég. Ritkul a köd, megsokasodnak a hegycsúcsok, már hullámos, végeláthatatlan kuliszát alkotnak köröskörül. A szétépett ködfűgöny maradványai pirosan lebegnek a völgyek felett, a szél dühösen lohol utánuk és sietve öszekapkodja őket, hogy eltűnjön velük a színpad mögött. Mire ezzel a munkával elkészül, mintegy adott jelre, kelet felől, a Dirdal sziklataréja mögül, lassan, mintha láthatatlan kezek tolnák fel az égre, ki-emelkedik a Nap. Még csak keskeny karéja látszik a roppant tüzgolyóiban. A karéj percről-percre növekszik s hideg fényével belecsókol az ébredő reggeli világba. Lángol a gleccser. Vissza-verődő fényétől piros a mi arcunk, kezünk, ruhánk is. Valóságos színgorgia ez, diadalmas és felejtetheetlen. A világ ünnepli itt önmagát, hogy ismét 500 évvel ezelőtt egy nappal s szépsége, ime, semmit sem változott! Káprázó szemmel, megtá-runtó szívvel, némán nézzük ezt a hajnali színjá-féket.

Alois szóla! meg először. Lekapja a süvegét s mintha valami isteni csodat hirdetne ki, úgy monlja zenén, és sugárzó arccal:

— Né! a Nap!

Déchy Liane.

Eucharisztikus halál

Írta: P. Treián Leonárd

— Gróf Bethlen Györgynének ajánlom —

Világokra szóló ünnep. Odaszállt a lelkek meleg vágyakozása, imádságos sóhaja. Aranyló napsugár játszadozott tüzes pirosan az öreg Gellérthegy fölött. Lenn mélyen a népek folyója hém-pölygött komolyan. Hírt hozott és hírt vitt. Eucharisztia világünnepéről, nagy hegyek felől és délibábos alföldi rónákon, minden szellő beszélt. Istenség diadalérzete tükröződött a nagy folyam habjain és az alföldi búzamezők búzavirágot hullámain. Májusi napsütésben izzott már az oltáriszentségi ünnep hite és lelkesedése. És az a sok szentségi akarás, mely lelkek mélyéről az isteni kegyelem útján indult. A kegyelmi erő indította. Kegyelmi tűz hajította.

Közeledtek már a nagy napok. Mindenki várt valamit. Még a hitetlenek és közönyösek is az elpalástolt kíváncsiság crejével nézték a fejleményeket. A hit szerint élő emberek pedig a teljes öntudatiság lángolásával számlálgatták a napokat.

Hegyi Istvánné, a házmester felesége minden este imádkozott a nagy ünnep sikeréért. Legkisebb gyermeke is, a kis Pistike, négy éves volt már. A többi három iskolába járt. Ernő már ötödikes gimnázista. Erzi és Jolánka apácaiskolai növendékek. Mind kongregánisták. A négy gyermek az édesanyjával imádkozott. Megosztották az eucharisztikus gondot. Nemcsak gondosítás volt ez, hanem valóságos oltáriszentségi élet. Belemerülés nemcsak a fontos titok szemléletébe, hanem gyakorlati megértelmébe az isteni valóságnak. Naponkint ment korai misére a három gyermek édesanyjával. Ott voltak láthatók az áldoztató rácsnál is. Az egész fővárosban nagy lendülettel fejlődött az oltáriszentségi élet. Nemcsak látogatottak voltak a templomok, hanem sokezer ember életének lett szívügye a Tabernákulum.

A mélyérzésű, egyszerű asszonyka is nagyon jól tudta, hogy mi a kötelessége. Fájts neki nagyon a férje közönye. Hegyi István mint elsőrangú vasestergályos valamelyik nagy üzemenél nyert alkalmazást. Pontos szakmunkás, komoly józanéletű ember, de nagyon távol a gyakorlati katolikus élettől. Emiatt sokszor volt vitatkozás a családban. Az asszony nagyon gyakran figyelmeztette gyermekeit, hogy édesapjuk megtéréséért imádkozzanak.

— Nincs szükségem megtérésre, hiszen nem vagyok én gonosz ember. Ezt a nagy katolikus ünnepet pedig én nem értem. Én egyszerű munkás ember vagyok. Majd elintézik mások. A nagy urak és a nagy papok...

Sokszor mondogatta így Hegyi István, mikor látta feleségét és gyermekeit, mennyire készen állnak a nagy napokra. Még az órákat is számlálgatták. Jolánka az okossemű kicsi leány, jól tudta, hogy őt szereti édesapja legjobban, azért nagyon gyakran susogott édesapjához csöndes tavaszi estéken.

— De édes jó apukám, te olyan jó vagy... Te is elvágod a szentgyónásodat. Olyan régen nem voltál a szentáldozásnál. Még misére sem...
— Drága kicsi leányom, nem érek én arra rá. Hagyj nekem békét. Itthon a házban és a gyárban is sok a teendője apukának.

Jolánka ezzel nem elégedett meg. Átölelte apukája nyakát, fejét, forró csókot nyomott vejejtékés, hideg homlokára és fülébe sügdöst:

— Minden este imádkozunk érted édes jó apuka, hogy te se maradj el az Ur Jézustól...

Már meglevenedett a nagyváros. Tengeri idegenség jött a világ minden részéről. És a fővárosi lakosság nagyon szívesen vett részt az idegenforgalom elrendezésében. Disz, fény, ünnepi pompa jelezte az eucharisztikus Krisztus diadalmait. Hevesebben tüzelt a nap, fényesebbek voltak a csillagok. Jobbak az embe-
rek... Megváltozott a város képe. Eucharisztikus uralom következett. Fehér Krisztus uralma fehér lelkek fölött. A hatóságok, hivatalok fölött

is ott lengett a természetfölötti békesség zöldelő olajga...

Azt lehetne mondani, hogy a változatos és jelentős ünnepségek csomópontja a férfiak közös szentségimádása és szentáldozása volt, a hívők terén. Több száz ezer hívő ember, imádkozó ember, egy nagy város terén, az éjszakában...

Hegyi István is hallotta családjában, hogy mi készül a hívők terén. Előre hangsúlyozva jelentette ki, hogy ő nem megy oda. Hiába kérelték felesége és a gyermekek. Nem megy, mert ez az urak ünnepe nem a szegény munkásoké. Neki ruhája sincs erre a célra megfelelő. Később tíz óra körül behálózta lelkét valami érthetetlen kíváncsiság. Megindult a hívők tere felé. Mások is mentek. Ő is ment. Észre sem vette, mintha csalogatta volna valaki. És egyszerre hihetetlenül nagy embertömegben találta magát. Nagyon sok ember között. Mindenik fejelemzetten hallgatott.

— Nemde ön győnni akar, úgy-e?

Tolta is már egy karszalagos úr Hegyi Istvánt egy gyóntatószékhez...

— Én kérem nem azért jöttem, hogy gyón-

jak...

Próbált mentegedőzni Hegyi István a gyóntatószékénél, de hiábavalónak bizonyult. Könyvek záporoztak alá kemény férfiarcán. Megtört az eucharisztikus Jézus végtelen hatalma és szeretete előtt. Meggyónt és amint fölállt, tekintete az ezredéves emlék fölött álló, aranyló eucharisztikus oltárra esett. Ott mintha fehérítő kezet látott volna, amint hívta őt... Mint jobban és elevebben hívta... Megáldozott. Ő és milyen lángoló, benső érzés a szívében, hogy elégtételt adhatott Krisztusnak... Ő az Ur... az egyedül Ur és hatalom. Szeretett volna Hegyi István itt maradni a szíve kincsével és nem menni vissza a palotasorok közé. Nagyon elégedettnek érezte magát. Mint még soha...

Lassankint csönd lett az utcákon. A legutolsók között kocogott Hegyi István. Hazafelé, mérhetetlen nagy gondjával. Hogyan is lehetne, hogy ezután csak egyedül az Ur Jézusnak szolgálhasson...

Gyertyafény fogadta otthon, az egyszerű házmesteri lakásban. Felesége és a gyermekek ébren. Imádkozva. Szent éjjel...

— Imádkozzatok csak, mert nagyon jó az Ur Jézus. Érzem, mert itt van a szívémben. Milyen édes... Ő, hogy szeretnék meghalni, hogy soha többé meg ne bántsam Őt...

És reggel kihült tagokkal úgy találták meghalva Hegyi Istvánt az ágyában. Kezei szíve fölött imára kulcsolva. Arcán a túlvilági boldogság mosolya...

Eucharisztia derűje.

A titkos irás — a diplomácia szolgálatában

A spártaiak találták fel a titkos írást

Titkos levelezés a nyúl gyomrában és a szolga feibőrén

A mostani világ bonyodalmak között még nagyobb jelentőségre jutott a titkos irás, mint valaha. Siffrizott táviratokat és leveleket írnak Newyorktól Moszkváig és Koppenhágától Kalkuttáig mindenütt a diplomaták és a nemzetközi kémhálózatok egyik fontos feladata: megszerezni valamelyik hatalom titkos irásának a kulcsát. De senki se gondolja, hogy a siffrizott, vagyis titkos irás új keletű találmány. Ellenkezőleg. Az emberi kultúrával csaknem egyidős.

Nyúl, mini titkos levél — borítékja

Már a régiek is sokféle fogáshoz és mesterkedéshez folyamodtak, amikor gondolataikat és üzeneteiket a benemavattak által érthetetlen, vagy kifürkészhetetlen módon akarták kicserélni egymással.

Cyrus, a perzsa király összeesküvést tervezett nagybátyja ellen. Nagybátyja udvarában élt bizalmasa, Harpagus és tőle várt értesítést Cyrus. Igen ám, de az uralkodó gyanút fogott és figyelgette levelezésüket. Hogyan jutassa el már most Harpagus a fontos üzenetet Cyrushoz?

Hajnyírás, — mint titkos írás-ku'cs

De a titkos közlekedés a régi módjai között egy sem volt ügyesebb és különösebb, mint Histiaeus Herodotés, az ókor nagy történetírója meséli, hogy Histiaeus, mikor Darius királynál tartózkodott Perzsiában, Aristagoraszak Görögországba mindenáron üzenetet akart küldeni, hogy a perzsa kormányzás ellen lázadjanak föl. Schogysem tudta azonban kitalálni, hogy ilyen veszélyes üzenetet oly nagy távolságra hogyan küldhessen el, anélkül, hogy titkát felfedezzék.

Végül azonban mégis csak talált rá módot. Kivánszolt szolgái közül egy fájószeműt és azt mondta neki, hogyha haját lenyírni és fejét leborotváltatni engedi, meggyógyulása bizonyos. Miközben a rabszolgát megnyírták és leborotválták, Histiaeus a kopasz fő felületére festette titkos üzenetét s aztán szolgáját mindaddig magánál tartotta, míg haja egészen kinőtt. Ekkor elhítette vele, hogy teljes felgyógyulásához mulhatatlanul szükséges Görögországba utaznia Aristagoraszhoz, aki másodszor is lenyírva haját, biztosan vissza fogja szerezni látását és egészségét. Ilyen módon aztán a becsapott szolga segít-

Mintha kedveskedésből történe, ajándékképpen nyulat küldött neki. A nyúl gyomrában egy kis bőrzacsót helyezett el, a bőrzacsóban volt az üzenetet tartalmazó pergamen. Ilyen módon levelezett Cyrusszal megbízottja s az összeesküvés sikerében nem kis része volt Harpagus ötletének.

Xerxes perzsa király udvarában élt, mint politikai menekült, Demaratus, Spárta királya. A menekült királynak tudomására jutott, hogy Xerxes háborúra készül Görögország ellen. Sürgősen értesíteni akarta a perzsa király készülődéseiről hontitársait.

Hosszas töprengés után egy fatáblára levelet írt, a táblát viasszal vontta be és így juttatta el Görögországba. Bizony — mai szemmel nézve — meglehetősen naiv módja volt ez a titkos üzenetnek, de mégis sikerrel járt, a görögök idejében megtették a kellő előkészületeket és a történelem egyik legnagyobbszűret haderejét, Xerxes haderejét tönkre is verték.

Az ókorban divat volt — mint Ovidius is említi egyik versében — hogy a küldöncök a titkos leveleket saját testükre írva vitték rendeltetési helyére.

ségével sikerült is az óhajtott üzenetet hazájába juttatni.

Egy francia tudós állítása szerint a titkos jegyekkel való irás tulajdonképpeni feltalálói a spártaiak voltak, akik a következő módon leveleztek. Amikor egy tengerenagyot valahova kiküldtek, készítettek két tökéletesen egyforma, hengeralakú fadarabot. Az egyiket maguknál tartották, míg a másikat a kiküldött katonai főhivatalnoknak adták át. Mikor azután az illetőhöz valami fontos utasítást akartak eljuttatni, hosszú, keskeny pergamentarabot a saját fahengerükre göngyöltettek, úgyhogy a pergamen széle egészen egymás mellé estek. Az összeérő szélekre ráírták az üzenetet, tehát minden betűnek az egyik fele az egyik szélén volt. Ezután a pergamentekerest ismét lefejtették és elküldték a tengerenagynak, aki azt saját fahengerére göngyöltetve, a különben szétszórt, tökéletlen és észrevehetetlen írásjegyek olvasható írássá tömörültek össze.

Manapság már modern módjai vannak a titkosírásnak is.

IDŐK SODRÁBAN

Zsidóság és fasizmus

Irtá: Rády Elemér

Tegnapi számunk vezércikke, bár az olaszországi zsidótörvény külpolitikai jelentőségét méltatta, mégis rámutatott arra, hogy ez a vonatkozás nem egyedüli és nem kizárólagos. Az olaszországi zsidókérdés rendezése belügy is és ebben a vonatkozásban az egészséges építő nacionalizmus és a bomlasztó kozmopolitizmust képviselő zsidó szellemiség harcába szólott bele. Rády Elemér cikke a kérdésnek ezt az oldalát világítja meg. (Szerk.)

A liberális világsajtó egy emberként hordult fel, amikor néhány héttel ezelőtt az olasz tudósok ányujtották Mussolininak az olasz faj védelméről szóló tervezetüket és Róma felől ezzel új, antiszemita hullámok kezdtek verdesni a nemzetközi zsidó partokat. A jól ismert beloldali fórum egyszerre „náci” befolyásról kezdett sutogni és a világ legtökéletesebb fajvédelmi politikáját immár évezredek óta folytató zsidóság új harcot hirdetett Mussolini fassizma Itáliája ellen. A zsidó-olasz harc pedig akkor élesedett ki egészen, amikor szeptember 1-re megjelent a olasz minisztertanács határozata, amely drákói szigorúságu intézkedést tartalmaz az Olaszországban letelepedett zsidósággal szemben.

Külföldi zsidók — mondja ez a határozat — nem telepedhetnek le Olaszországban és gyarmatain. A törvény értelmében zsidónak számítanak azok, akik zsidó szülőktől származnak, akkor is, ha ők maguk már nem Mózes-hitűek. Azoknak a zsidóknak az állampolgárságát, akik állampolgárságukat 1919 január 1. után szereztek, megszüntnek tekintik. Mindazok a zsidófajú külföldiek, akik 1919. január 1. után telepedtek le Olaszországban, Líbiában vagy az égei-tengeri olasz gyarmatokon, kötelesek hat hónapon belül elhagyni a birodalom területét.

Kétségtelenül, Európa egyik legszigorubb zsidótörvénye született meg a fassizma minisztertanács szeptember 1-i történelmi ülésén és az örök zsidó tragédiája ezzel az Olaszbirodalom területén is utólrta Ahasvér népet. És hogy Mussoliniék milyen komolyan veszik a zsidó-kérdést, mi sem bizonyítja jobban, minthogy már is egy egész sor drasztikus intézkedéssel is találkozunk, amik közül elegendő kiemelni, hogy a világ népfrent köreinek nagy megrökönyödésére — a külföldi származású egyetemi hallgatókat máris kizárták az olasz főiskolákról és 1938. október 16-tól a nyilvános jogu iskolák tanártestületeinek zsidó tagjait felmentik állásuktól az akadémiák, továbbá a tudományos, művészeti és irodalmi intézetek zsidófajú tagjai pedig 1938. október 6-tól megszűnnek az intézet tagjai lenni.

Mi az olasz antiszemitizmus és az olasz fajvédelmi politika megindulásának az oka? — kérdezik sokan. Hozzáteszik azt is, hogy teljesen érthetetlen Mussolini antiszemitizmusa, hiszen a hatalmas Olasz birodalom területén mindössze hatvanezer főnyi zsidóság él és ez az aránylag elenyésző kisebbség a gazdasági életben sem jutott olyan tulsulyba és vezető pozícióba, mint mondjuk Középeurópában. A kérdés felvetése teljesen indokolt és helyes feleletet is csak ugy adhatunk, ha az egész olasz új fajvédelmi politikát az olasz birodalom legújabb társadalmi és politikai probléma komplexusába helyezzük. Olaszországban ugyanis Líbia meghódításával egészen új, életbevágó problémák merültek fel. Így mindennek előtt felmerült az olasz fajvédelem nagy kérdése, mert a líbiai fajokkal való szoros érintkezés azt a veszélyt rejtette magában, hogy esetleg egy olyan keverék faj szivárog be a történelmi Olaszországba is, amelyik az olasz nép faji tisztaságára káros lehet. Ez a probléma vetel-

te fel tehát az olasz fajvédelem szükségességének gondolatát és hozta ismét első vonalba az olasz fajvédelem régi harcosát *Federzonit*, aki ma a Duce egyik legbizalmasabb embere.

Természetesen a fajvédelem gondolatának előretérése már magában is felvetette a zsidó-problémát, hiszen ma már nem titok és nem tabu az a tétel, hogy az európai zsidóság a vendéglátó népek körében is megőrizte a maga fajiságát és áttörése a befogadó nép vérségi köteleibe ugyanugy veszélyeztetli az európai népek faji egységét, mint a többi keleti fajta.

Starace, a fassizma párt főtitkára már ezekből a meggondolásokból indult ki, amikor augusztus elején öt pontba foglalta össze azokat a tudományos tennivalókat, amelyeket az új olasz fajvédelmi intézetnek a vizsgálat tárgyává kell tennie. Az öt pont között, az olasz faj tipikus tulajdonságainak földterítése, a fajvédelmi rendszabályok vizsgálata, a faji kérdéseknek a gyarmatosítás terén való alkalmazása és a faji öntudat kifejlesztése mellett már ott szerepel a zsidókérdés vizsgálata is, mint az európai faji probléma egyik sarkalatos kérdése. Ő jelentette ki, hogy „ami a zsidókat illeti, ők évezredek óta külön és a többiek fölött álló fajnak tekintik magukat s közismert az is, hogy a fassizma kormányzat türelmes politikája ellenére is mindenütt a maguk embereivel és eszközeivel az antiszemitizmus vezérkarát alkotják.”

És itt rejlik az olasz antiszemitizmus másik lényeges rugója. Mert csak egy magyarázható meg, hogy ugyanakkor, amikor az abesszin telepítés idején érhető okokból a fajtisztaság kérdése foglalkoztatja az olasz politikai vezetőket, felmerül a zsidó kérdés is, abban az Olaszországban, ahol a gazdasági és szellemi élet vezetése, a sajtó irányítása olasz kézben van s nem csuszott át a törpe kisebbséget alkotó olaszországi zsidóság birtokába. Közel két évtizednek kellett eltelnie, hogy a türelmes Olaszország vissza vágjon oda, ahonnan a fassizmus legválságosabb óráiban egy tervszerű hadjárat indult meg az olasz nacionalizmus feltörése ellen. Virgani *Gayda*, a legkiválóbb olasz publicista írta a *Giornale d'Italia*-ban, néhány héttel az olasz fajvédelmi törvény megszületése előtt: „Abban a kemény harcban, amelyet mi a birodalom meghódításáért vívtunk és amely harc egyuttal az európai civilizáció védelme is, Itália mindig és minden időben szembe találta magát egy olaszellenes és Európaellenes fronttal, amelyet két világrész zsidósága tüzelt állandóan sajtójában és bankjain keresztül.”

Az olasz antiszemitizmus egyik fontos ru-

Malomtulajdonosok

részére, akik villanytelepet akarnak létesíteni, terveket készítenek s a minisztérium engedély elnyeréséhez szükséges iratokat elkészítjük.

Meglevő villanytelepeket, gőzkazánokat, gőzgépeket, Diesel motorokat szakszerűleg megvizsgálunk s gazdaságosságukat javítjuk. Mindennemű ügyben szakértői tanácsokat adunk. **Meghívásra a helyszínre megyünk.** — Kazánfűtésre s egyéb célokra kőszentet szállítunk

BAZILLI M. és DEAK L.
mérnöki és kereskedelmi irodája

Nagyvárad, str. Dr. Aurel Lazar 1.
(Park szálló épülete) — TELEFON: 35-36.

gója politikai okokban keresendő. Nevetségesen hat most, hogy ugyanazok a világpolgárok vágnak ámuló képet a fassizmus nem éppen zsidóbarát megnyilatkozásaira, akik Olaszország nagy megpróbáltatásainak nehéz óráiban minden indoklás nélkül kéjelegve öntötték rá nagyon is faji jellegű gyűlöletüket. A fassizmus vezérei tudták már küzdelmük megindításakor, mit jelent a semita szellem és tisztában voltak azzal is, hogy az új keresztény rendi állam összeegyeztethetetlen ezzel a zsidó szellemiséggel. Egy kiváló francia szociálpolitikus, Leroy Boilien ugyan azt állítja, hogy a zsidókból egy-két százalék a társadalomban életelixir, de az öt százalék már dinamik, a fassizmus vezérei azonban tudták, hogy létezik egy zsidó világszolidaritás, amely százalékoktól függetlenül mindenütt érvényesíteni akarja a maga befolyását és mivel ezt az érvényesülést csak a szétbontó liberális demokraciákban találhatja meg, halálos gyűlölettel viseltetik az új nacionalizmusokkal szemben. A fassizmus himes tojásként bánt mégis a zsidó-problémával, ami hallatlan önfegyelmét bizonyítja, de azért nem felejtette el, hogy amikor a fassizmus uralomra jutott, a zsidó liberális sajtó milyen szenny-áradatot zúdított Mussolinira, nem felejtette el, hogy amikor a Duce az abesszin hadjáratba kezdett, az összes zsidó Pythiák Newyorktól Londonon keresztül Telavivig a fassizmus bukását jósolták, a nyugati zsidóság pedig egy emberként állott fel Olaszország ellen s Anglia, Franciaország és Amerika kardját csörtetve harcolt a szankciók mellett.

Nem titok az sem, hogy a világot behálózó antifassizma szervezetek élén mindenhol ugyanazok a jellegzetes keleti arcok tűnnek fel, Newyork, Párizs, London, Lyon és Amsterdam antifassizma gyűlésein mindig a zsidó intellektuelek izgatnak a legjobban, egy ujjal sem vették még Mussolini a zsidóság ellen, amikor Newyorktól Moszkváig és Koppenháig valamennyi zsidó sajtókucac az angol-francia katonai szövetséggel fenyegetőzött, ők szórták a bizalmatlanság magvait az olasz-német meg egyezéssel szemben. Az abesszin hadjárat óta az olasz diplomácia állandóan a nagy nemzetközi zsidó szervezetek politikai propagandájának sűrű hálójába ütközött. A szankciók, népszövetségi intrikák, mesterségesen fölidézett olaszellenes hangulatok, a spanyolharcok körüli zavarkelés és rágalmazás mögött az olasz diplomácia állandóan zsidó érdekeket, zsidó neveket, zsidó arcokat fedezett fel s ebben a felismerésben nem tévesztette meg, hogy ugyanazok az arcok egyszer a moszkvai vörös jelmezben, máskor kifinomult intellektuelek nyafogásában, harmadszor pedig a nemzetközi plutokrácia, arany tógájában jelentkezték. A különböző jelmezek és álarcok mögött mindig ugyanaz az arc volt, amely előtt csak egy cél lebegett: a tekintélyállamok megsemmisítése.

A fassizmus most a fajvédelmi törvények kapcsán hozott zsidó rendszabályokkal egy szerűen levonta ennek a megdöbbentő jelenségnek a következményeit. Az ismert nemzetközi sajtó kórus természetesen máris megszólalt és barbarizmusról, német befolyásról, kegyetlenségről és hálátlanságról zeng harci dalokat. Ez a szervezett kórus azonban egyben téved: hangja visszhang nélkül hangzik el. Ki ne látná már, hogy Olaszországnak is joga van az önvédelemre, joga van arra, hogy ne tőrjön a saját földjén a fassizmus bukásáról és a liberális kommunista világszövetség szolgáltatásban álló ügynököket, joga van arra, hogy visszavágjon oda, ahonnan két évtizedeken keresztül dolgoztak ellene és valóságos rágalom-zuhattal akarták lehetetlenné tenni. A nemzetközi zsidósövetség — nem kétséges — a jövőben azt fogja mondani, hogy most már az olasz antiszemitizmus ellen küzd. De — bármilyen hihetetlen is — a világ közvéleményének memóriája nem hagy ki s igen sokan lesznek, akik majd emlékeznek és emlékeztetnek arra, hogy előbb volt a zsidóság kétségbeesett és elvadult fassizmus elleni gyűlölete és csak azután jött az olasz zsidótörvény. És ez a történelmi sorrend szolgál majd az olasz antiszemitizmus történelmi igazolására is.

Sedantól Prágáig

Kevés érdekfeszítőbb és pillanatnyilag talán az egész világbirodalomban időszerűbb könyv jelent meg mostanában, mint Marjay F. újabb műve. Történelem és még sem száraz történetírás, holott egyre-másra zsufolódnak benne a rideg történelmi bizonyítékok, regény, izgalmas, feszült hangulatot teremtő események sorozata és még sem szépirodalom, gyorsan pergő, éles megfigyelésekkel teli, gondos csoportosítással szerkesztett, mint valami rendkívüli élményszámba menő riportsorozat és még sem újságírás az, amit az író nyújt, hanem mindezeknek az összessége, ami így, ebben a feltalálásban — a középeurópai válság forróján — ma feltétlenül mindenki érdeklődésére számot tarthat.

„Sedantól Prágáig” a címe...

Európa közel hét évtizedének történelmét festi okiratokkal, adatokkal minden állítását hitelen alátámasztva Európa közel hét évtizedes megpróbáltatása, szenvedése, megaláztatása, világnézeti táborokra, testvérharcokra bomlása sorakozik fel ebben a könyvben.

Írója a Névtelen katonának ajánlja...

Az író azt mondja el ebben a könyvben, hogy ezek a névtelen katonák milyen körülmények között és milyen célok érdekében hozták meg nagy áldozatukat.

1. Oroszország, az európai béke állandó fenyegetője

A könyv Sedannál kezdődik, amikor III. Napoleon francia császár katonái a győzelmese porosz hadsereg előtt lerakták a fegyvert és a büszke Franciaország a németek előtt térdre kényszerült. Ekkor született meg a francia revans gondolata. Franciaország mindenre elszánt és hatalmas szövetségest keresett. Rövidesen meg is találta Oroszországban. 1878-ban a berlini kongresszus óta támadt fel Oroszország végtelen haragja Németország, de főképp Ausztria-Magyarország ellen, amelyet ettől a perctől kezdve minden eszközzel, minden áldozattal meg akart semmisíteni.

A berlini kongresszuson Ausztria-Magyarország határozott fellépése megakadályozta azt, hogy az európai Törökország is a Balkán orosz járom alá kerüljön és az orosz érdekek félretolásával elismertette Románia és Szerbia függetlenségét, Törökország európai birtokait és Bulgária határait.

Oriási nagy bűn volt az orosz-medvét kiverni Dél-kelet Európából...

Ezért az osztrák-magyar monarchiának minden áron lakolnia kellett. Az orosz kormányzat nem sajnálta sem a pénzt, sem a fáradságot, hogy Ausztria-Magyarország köré áthatolhatatlan vasgyűrűt kovácsoljon és a dunai monarchiát, eszközöket nem kimélve, minden oldalán aláaknázhassa.

Oroszország mindenki lepénzelt, mindenkét lekenyerezett. Gurult az orosz arany és az Ausztria-Magyarország jóvoltából felszabadított balkáni népek lassankint a monarchia ellen fordultak...

Pasics már 1908-ban megjelent Szentpéterváron és könyörgött II. Miklós cárnak, engedje meg, hogy az osztrák-magyar monarchia ellen Szerbia háborút indítson. A „minden oroszok cánya” azonban egyelőre csak ennyit mondott:

— Várakozni! Még nem érkezett el a kelendő időpont! — Várakozni! És sürgősen fegyverkezni...!

De azért néhány hónappal később, 1909 februárjában Oroszország már saját maga mozgósított — Ausztria-Magyarország ellen. A háború kirobbanását Franciaország hártotta el, ahol abban az időben még voltak a monarchiának jóbarátai. Oroszország azonban ettől az időtől fogva fokozottab dühvel fegyverkezett, készült a monarchiával való leszámolásra.

A leszámolás öt év múlva bekövetkezett, de Oroszországra gyászos következményekkel járt. A cári trón és birodalom összeomlott,

Oroszország a forradalom karjaiba hullott, ám még ebben az állapotában is, mint a halálkló darázs, — bele döfte fulánkját az annyira gyűlölt monarchiába és beoltotta annak országait a bolsevizmus mérgével...

Ausztria-Magyarország széthullott, ám Oroszország még ma is a régi, kéréhetetlen ellensége — Csehország kivételével — Középeurópának...

2. Szomorú történelmi újdonság: a Fekete Kéz szerepe

Oroszország mindenféle előző, hatalmas kezének árnyéka fekszik rajta azon a haditörvényeségi tárgyaláson, melyet a Belgrádból elmenekült szerb kormány rendeltetere Szalonikiben tartottak meg 1917 nyarán. A szigorú katonai bírák lázadás büntette miatt halálra ítélték s kivégeztették Dimitrijeviics-Apis ezredet, Vulovics őrnagyot és Malobabics cívil hivatalnokot, akik a „Fekete kéz” nevű szerb hazafias terroralkulat vezetői voltak. A tárgyaláson Dimitrijeviics-Apis ezredes büszkén jelentette ki vallomásaiban:

— A szarajevói merényletet én készítettem elő, én csináltam... Dicsékszem vele és büszke vagyok rá, mert azt akartam, hogy elpusztuljon Ausztria...

Az ezredesnek nem ezért a bűnéért kellett meghalnia, — hisz ezért a büntetért már megszenvettek a merénylet végrehajtói: Princip Gavriło és társai — hanem azért mert a Fekete kéz túlnőtt a kormány céljain és államot alkotott az amugyis tönkre sujtott szerb államban.

De a szaloniki-i hadbírószági tárgyaláson megoldódott, hogy a világháború közvetlen felidézésére nem a hivatalos Szerbia, hanem Oroszország felelős, amely pénzelt, ösztönözte és ébrentartotta a Fekete kéz bünszövetkezetét. Amíg ez a fontos történelmi adat — a szaloniki-i per anyaga — nyilvánosságra nem került, a diplomácia és a történetírás is helytelen nyomokon járt, mert úgy tudta, hogy a szarajevói merénylet a hivatalos szerb kormány tudtával, a Narvodna Obdrana nemzeti szervezet segítségével történt. Dimitrijeviics-Apis vallomása azonban vitán felülvítette, hogy Ferenc Ferdinándnak és feleségének a cári Oroszország elhatározásából kellett meghalnia. A Fekete kéz vezére, Dimitrijeviics-Apis ezredes saját tisztjeivel képezte ki Princip Gavriłot, Csabrinovicot és Iljicset, a három merénylet célbalövésre és bomba dobásra. A három-négy hónapon át tartott „leckékért” Dimitrijeviics-Apis egyik kapitánya az oroszoktól kb. 15.000 frankot kapott.

Maga Pasics és minisztertársai semmit sem tudtak arról, mi készül Szarajevóban, a dolgok ismerői csak Oroszország és az általa pénzelt Fekete kéz voltak.

A háború miatti közvetlen felelősség tehát a későbbi lázadásért kivézt szerb ezredes lelkiismeretét, de főképp és legelső sorban is a felbujtó Oroszországot terheli...

3. Két tanár kiteríti újjából a történelmi szekerét

Ennek a kéréhetetlen orosz bosszúnak volt nagyszerű és értékes eszköze T. G. Masaryk egyetemi és Benes Eduárd kereskedelmi tanár. Amit róluk ebben a könyvben megtudunk, az felülmúlja a legizgalmasabb regényt is. Masaryk már a békeévekben tesz szolgálót az Oroszország irányítása alatt kifejő pánszláv eszmének, mindketten azonban 1914 őszén lendülnek „munkába.”

Masaryk és társa, miután előbb megszervezték a cseh nemzeti célokért otthon küzdő „prágai maffiát” külföldre szöknek a háborus Ausztriából és megkezdik szinte hihetetlen sikerű vállalkozásukat: az osztrák magyar monarchia széttöbbszörését és a romokból az önálló csehszlovák állam felépítését.

Ennek a műnek a létrehozatala azért volt főképp reménytelen kezdetben, mert az antant

államai közül — az egyetlen Oroszország kivételével — egyik sem gondolt a háború elején jóideig Ausztria-Magyarország feldarabolására. Anglia, Franciaország, Olaszország és Amerika egyaránt ütközőpontnak és a germán-szláv terjeszkedés hathatós gátjának akarta fenttartani a monarchiát, amelynek testéből csupán egyes darabokat akartak leválasztani az antant oldalán harcoló kisebb országok területi igényeinek kielégítésére. Az antant országok vezetőinek meggyőzése, a közvélemény megváltoztatása, hogy ez a súlyos történelmi műtét keresztülvihető legyen, a két cseh tanár vállaira hárult. És végül sikerült... De annak a négy évnek a történelmét, ami alatt a háború rettenetes vérzivara közepette Masaryk és Benes munkája tartott, nem lehet egy újságcikk keretében összesűriteni, hanem el kell olvasni Marjay összefoglalásában. A diplomáciai aknamunka, eszközöket nem kimélő és nem válogató ötletesség, vakmerő elszántság, gátlásoktól mentes szívósság és tevékenység mester iskoláját mutatja be az államépítő két cseh férfiú. Az ember csak így érti meg, mennyire személyes műve mai alkátában Csehszlovákia Masaryknak és Benes Eduardnak! És megérti azt is, miért annyira fontos még a háború után 20 év múlva is Csehszlovákia és Oroszország annyira szoros barátsága...

4. A mindenható sajtó — mindenható segítsége

Benes 1916-ban adta ki híres röpiratát „Détruisez l'Autriche-Hongrie” (Romboljátok szét Ausztria-Magyarországot) címen. A monarchia szétesésére irányuló hangulatot azonban a közvéleményben nem ez a röpirat csinálta meg. A talajt már előkészítette két hűségese barát: Wickham Steed és Seton Watson (írói néven Scotus Viator) angol újságírók. Csehszlovákia létrehozásában ennek a két úrnak a szerepe méltán sorakozik Masaryk és Benes érdemei mellé. Ők képviselték a hatalmas sajtót, amely az ó fázadozásuk útján és rajtuk keresztül valóban mindenhatóan bizonyult az osztrák-magyar monarchia elleni küzdelemben.

Wickham Steed és Seton Watson mindenütt ott volt, ahol a csehszlovák érdekek előbbrevitelénél szükség volt. Lapjaik és személyes összeköttetések szövevényével az antant vezetőik és a közvélemény felfogását annyira át tudták hangolni, hogy az események érett gyümölcsként hulltak az önálló csehszlovák állam létrehozásáért küzdők ölébe. Seton Watson és Wickham Steed adott tanácsokat, ötleteket, irányításokat Masaryknak és Benesnek, eljárt Párizsban, Londonban, Rómában, Szentpéterváron és mindenütt másutt, ahol a monarchia széttöbbszörésének ügye zökkenőhöz érkezett. Ők mindig segítettek, mindenütt ördögös ügyességgel elsimították az akadályokat. A sajtó valóban mindenhatóan bizonyult: birodalmakat döntött romba és új országokat emelt...

5. A történelem megismélti magát. — Időszerű szavak

Csehszlovákia megteremtésénél azonban valahol még is hiba csuszhatott be. Erre valának azok az izgalmas, melyeket a csehszlovákiai nemzetiségek ügye az egész világban felvert...

Csehszlovákia ma nagyobb bajban van nemzetiségeivel, mint annak idején talán Ausztria-Magyarország volt. A cseh államteremtők, úgy látszik nem jól rakták le azt az alapot, amelyen a konszolidált, megelégedett, kikristályosodott államélet kifejlődhetett volna. A cseh-ügy ma még jobban foglalkoztatja a világot, mint a világháború alatt. Háború és béke kérdése függ tőle, nemcsak Európa, hanem a többi világrész számára is.

Az elhibázott államvezetői politika pedig ismét időszerűvé tette Masaryk G. Tamás szavait melyeket az 1918. október 10-én világszerle nyilvánosságra hozott csehszlovák függetlenségi nyilatkozat tartalmazott:

„Hitünk szerint nem lehet valamely népet arra kényszeríteni, hogy olyan fenntarthatóság alatt éljen, amely neki nem kell...”

Vajjon gondolt-e arra valaha Masaryk, hogy a csehszlovák államba visszahozott népek ezt a mondatot vissza is fordíthatják?...

Arvay Árpád.

Asszonyok dolga

Őszi tanácsok

Még ezer virágtól színes a mező, de Petőfi „téli világa” küszöbünk előtt áll és „hó takarja el a bérci tetőt”.

A nap már inkább csak simogat, mint melegít és a fény már csak vendég, hamar nyomon követi az árnyék. Jó ilyenkor a nyitott ablak előtti karosszékben ülni és újból meghallgatni a nagy tapasztalatu egyetemi tanár tanácsait, aki egyszerűeknek látszó és csekélységeknek tűnő dolgokat mond, mégis ezektől függ egészségünk, életkedvünk, munkaképességünk.

Szeptember, átmeneti hónap a nyár és az ősz között. Ablakaink legyenek állandóan nyitva mindaddig, amíg annyira le nem hűl a levegő, hogy kénytelenek leszünk azokat becsukni. Inkább öltözzünk melegebben és tartssuk nyitva ablakainkat, semhogy már most zárt és fűtéstől romlott levegőt szívjunk. Enyhe őszi-napok az év utolsó ajándékai ahhoz, hogy testünket, szervezetünket megedzzük és felkészítsük a téli viszonyosságaira. Most még nagyokat sétálhatunk, légfürdöket vehetünk és ne hanyagoljuk el az egészséges és üdítő lemosásokat sem. Mindennap tegyünk egy rövid sétát, még a hűvösebb napokon is, így fokozatosan szokjuk meg az időváltást.

Különösen a gyermekek ugrádozzanak sokat most még a szabad levegőn. Tegyenek nagy sétákat, de kirándulásaikon vigyázzunk arra, hogy ismeretlen növények rikító, de mérges termését le ne szedjék, meg ne kóstolják.

Kényesebb emberek legyenek óvatosak és ködben csakis orron át lélegezzenek. Keveset, vagy lehetőleg semmit se beszéljenek. Hűvös, ködös napokon ne viseljék a könnyű és vékony nyári ruhákat, de télen is inkább alsó fehérműnk legyen meleg, semhogy a bőr lélegzését meggátoló súlyos és tömött szövésű felső ruhákat viseljük.

Minden nagyobb séta után cseréljünk azonnal cipőt és harisnyát. Együnk sok nyers gyümölcsöt, ez nemcsak rendkívül egészséges, hanem kellemes és változatos ízű esemege, sok betegségek természetes gyógyszere.

A gyermekeknel vigyázzunk nagyon, hogy éretlen gyümölcsöt ne egyenek és a csonthéjas gyümölcsök (szilva, barack, cseresznye) magvaít fel ne törjék és meg ne egyék.

A főzeték se hiányozzék ilyenkor soha az étkezésünkből annál is inkább, mert mérszertalmával nagy szerepet játszik csontjaink helyes képződésénél.

Itt van az idő: a paradicsombefőzésre s a nagytakarításra

A paradicsom, szeder és szilva modern konzerválási módjai

Most van a háziasszonyok nagy teherpróbája: pirosuló, érettségtől duzzadó paradicsomok, haragoszöld husos paprikák várnak eltevésre. Beérik a szilva, nekigyürkőzhetünk az izes szilvalekvár főzésnek, hiszen a méregdrága barackból kevesen főzhettek baracklekvárt és a jó recept szerint készült szilvalekvár finom süteményekhez is nagyon jól használható.

Paradicsomot nagyon sokféle metódus szerint tehetjük el télire. Anyáink fiatalsága idején óriási jelentőségű volt a paradicsombefőzés, a ház szabályos órarendje felborult, minden mást háttérbe szorított a sokszor egész napot igénylő befőzés. A mai generáció szakított a régi tradíciókkal, a szurkolással, vászonpakolással, pergament leköttetéssel és a sokak által kedvelt marhahólyaggal és a paradicsombefőzéssel járó fáradságot a minimumra redukálta. Ökonómikus számítás szerint minden kiló paradicsomból egy liter paradicsomlé kerül ki, óvatos háziasszonyok azonban sűrűbbre főzik a paradicsomot.

A modern konzerválási mód:

A paradicsomot gondosan megmossuk, a zöldjét eltávolítjuk és a szokott módon megfőzzük, majd szitán gondosan átnyomjuk, vigyázva, nehogy paradicsomhéj kerüljön a lébe. A paradicsomlevet újra felfőzzük és amikor jól forr, az előre felmelegített üvegekbe töltjük, azonban vigyázzunk arra, hogy a paradicsomlé az egyes üvegek betöltése közben is folyton forrjon. Az egyes üvegeket cellofánnal azonnal leköttjük és főzőládika hiányában újságpapírral, párnával kibélelt kosárba rakjuk, a tetejére ismét két párnát teszünk és másnapig állni hagyjuk. Gyors, könnyű, egyszerű és biztos konzerválási módszer.

Sokan kedvelik a szederjamelet. Most aktuális a befőzés, bevált eltevési módszere a következő:

Egy kiló szederhez körülbelül háromne-

gyed kiló cukor szükséges. A szedret megmossuk, szitán lecsorgatjuk. Cseréplábasba sűrű cukorszirupot készítünk, ha zsírszerűvé válik, hozzáadjuk a szedret és lassan felfőzzük. Aki szereti a citrom pikáns ízét, fél citrom levét hozzáadja a sziruphoz. Ha felforrt, a szedret üvegekbe rakjuk, azonban a szirupot addig főzzük, amíg megkocsonyásodik, majd ráöntjük az üvegekre. Cellofánnal azonnal leköttjük az üvegeket és melegítő kosárban másnapig állni hagyjuk.

Szilvaérés idején nemcsak szilvágombóccal tehetjük változatossá étrendünket. A szilvászító igen kiadós, könnyű és nem drága sütemény. Elkészítési módja a következő: Tíz deka vaját tizenhét deka porcukorral, négy tojássárgájával habosra keverünk. A tojásfehérjét kemény habbá verjük, óvatosan belekeverjük a masszába és hozzáadunk tizenöt deka lisztet. A tésztát kivajazott sütőlemezbe rakjuk, a gondosan megmossott, érett magvaváló szilvát kettévágjuk, magját eltávolítjuk, szitán lecsorgatjuk és sűrűn beborítjuk vele a tészta tetejét. Fahéjas cukorral gazdagon meghintjük és közepmeleg sütőben lassan megsütjük. Aki kedveli a kelt tésztát, kissé lágy, könnyű kelt tésztából szintén elkészítheti a szilvászítót.

A nagytakarítás ideje veszedelmesen közeleg, s előtte tanácsos gondosan átvizsgálni a lakás butorait, milyen javítások váltak szükségessé, megnézetni a kályhát és az esetleges hibákat kiküszöbölni, függönyöket, szőnyegeket kijavíttatni. Aktuálissá válik lassanként a téli holmi átnézése is, ne hagyjuk azok javítását, igazíttatását az utolsó pillanatokra, sok kellemetlenséget, pénzt, időt takaríthatunk meg, ha szezon előtt rendbéhozzátjuk dolgainkat.

* Akiknek foglalkozása minden erejük megfeszítését követeli, igyanak hetenként legalább egyszer, reggel felkeléskor egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez alaposan kitisztítja a bélesatornát s előmozdítja a gyomorémésztést, fokozza az anyagcserét, élénkíti a vérkeringést az egész szervezetben és ezáltal új életerőt teremt. Kérdezze meg orvosát.

A konyha körül

A paradicsomszezon alkalmából néhány jó receptet közlünk alább:

EGÉSZBEN ELRAKOTT PARADICSOM

Lehetőleg egyforma nagyságu paradicsomot leforrázunk, hogy könnyen lehuzzassuk a héját. Aztán víz nélkül üvegbe rakjuk és vízfürdőben 20 percig főzzük Jobban kihasználható az üvegek űrtartalma, ha a lehámozott paradicsomot négy részre vágjuk s így rakjuk be. Ezután vízfürdőben 25 percig főzzük. Ez a készítmény például előállítására kiválóan alkalmas.

JAM ÉRETLEN ZÖLDPARADICSOMBÓL

A jól megmosott éretlen, szép zöldparadicsomot kisujnyi vastag szeletekre vágjuk. Üstben ecetes vízben puhára főzzük. Majd szitán hagyjuk egy ideig, hogy jól lecsöpögjön. Ekkor a sulyát megállapítjuk. Ugyannyi cukrot mérünk le, mint amennyi sulya a paradicsomszelet, megfelelő mennyiségű vaniliát adunk hozzá s kellő jamsűrűsége megfőzzük.

PARADICSOM MÁLNASZÖRPPPEL

A nyers paradicsomnak sok kedvelője van. Egyik-másik barátja úgy fogyasztja, mint gyermek a körtét, almát, vagyis mindenestül, fűszerezetlenül. A Németbirodalomban kenyérfeltétnek eszik a paradicsomot. Továbbá sózva vagy ecettel, olajjal, borssal és sóval izesítve, saláta alakjában elkészítve. Ez utóbbi módon nálunk is fogyasztják.

Újabb tudományos megállapítás szerint a paradicsom a legjobb és legolcsóbb vitaminforrás. Minthogy a vitaminfogyasztásnak divatja van, a nyersparadicsomfogyasztók száma is bizonyára növekedni fog. Sokan nem kedvelik a paradicsomsalátát, aztán vannak, akiknek nem szabad salátát enniük, például betegeknek és gyermekeknek. Ezeknek való a paradicsom málnaszörppel.

Jól megmossuk az érett paradicsomot. Leforrázzuk, a héját lehuzzuk, azután szeletekre vágjuk és tetszés szerint porcukorral megcukorozzuk majd leöntjük annyi málnaszörppel, hogy ellepje. Így hagyjuk egy ideig állni fogyasztás előtt. Ezen a módon elkészítve majdnem olyan ize van, mint az epernek és nagyon üdítő.

Ugorkaszedés.

Analizis

Irta: Dallos Sándor

A multkor a körüton elfogott egy ismerősöm s elhísért hazáig. Nem vagyunk valami különösebb barátságban, csak úgy köszönünk egymásnak, váltunk pár szót s megyünk tovább. De most szépen mentünk és beszélgettünk. Olyan bizalmasan, mint talán még sohasem, még csodálkoztam is, hogy mi van ezzel az emberrel. Mit akar tőlem. Mert valamit akar, az bizonyos. Egyszer csak megáll, nem néz rám és azt mondja:

— Nem tudom miért, de szeretnék önnek valamit elmondani.

— Tessék.

— De kérem, diszkrétan kezelje az ügyet, nem árultam el senkinek, csak önnek. Ezt se értem, miért.

— Jó. Csak mondja egész nyugodtan.

— Igen. Hát kérem azt szeretném elmondani, hogy én két hónapja lélekanalízisra járok. Nem bűn ez, tudom, de mégis úgy vagyok, hogy valakinek meg kell mondanom. A közeli barátainak nem akarom, inkább önnek.

Kínosan mosolygott.

— Szégyellem, hogy ide jutottam, de meg kellett tennem, mert már nem bírtam magammal. A legegyszerűbb dolgok is összekavarodtak előttem, retentő lelki komplikációim voltak, olyan gondolataim, mint egy örültnek, vagy egy gyilkosnak, elvesztettem az önbizalmamat, a céljátásomat, az erőérzésemet s már ott tartottam, hogy főbe lövöm magam, mert így nem lehet élni. Nem tudtam örülni semminek se. Nem kívántam semmit. Nem érdekelt semmi. Rettenetes ez!

És elkezdett panaszkodni és panaszkodni, hozzáig kísért, még a házuk előtt is találtunk vagy félórát s melegen és hosszan rázta a kezemet, mikor elváltunk. Most bizonyára gyűlöl és utál az őszintesége miatt és ha legközelebb találkozunk, kikerül és úgy tesz, mintha nem látott volna.

De nem ez a fontos. A fontos az, hogy ez nem magános eset, hanem kollektív körülmény. rengeteg embert ismerek olyat, akik hetenként kétszer vagy háromszor ott fekszenek hanyatt egy idegen lakásban egy idegen szolonon, le van hűnyva a szemük, mögöttük ott ül egy idegen férfi, vagy egy idegen nő, az analitikus s ők izgatottan és mohón és gyógyulásra várón és minden-minden göröcsüket kiterítve mondják fel ennek az idegennek, az orvosnak, az életük.

Divat ez? Nem. Bizonyos, hogy lelki szükség, belső éhség hajtja ide az embereket. Beteg, mint ahogy beteg a kor, amelyben élünk. Mert hazug a világunk, a lélek becsukódott, magánosok lettek az emberek és megszüntek a barátkozások. Mindenki fél a másiktól, mindenki mindenkinek ellensége, ez a baj és ezért a végső állomás az analitikus szolonja. Mert meg kell vallani magunkat és — nincs kinek. Élünk, felgyülemlik az életünk, ragyogás és sálak s nincs hová zúdítsuk: nyakára nővünk önmagunknak. Az életünk csupa hazugság és kérdés és zűrzavar — és hová vigyük? Kollektív világ van? Dehogy! Sohase volt zártabb, különösebb és elhatároltabb az egyén, mint manapság és sohasem volt még ilyen magános az ember. Ilyen elhagyott. Ilyen kegyetlenül társatlan. Egyedül kóborló farkasok az emberek, senkijük sincs, bezárt életüknek nincs szelepe se az ember, se a természet felé: fulladoznak önmaguktól, félnek ömaguktól, megesszik önmagukat.

Nincs semmi bajom az analitikusokkal, nem vagyok se félre sikerült, se kezdő páciens, de bizonyos, hogy az egész életében hegyé nőtt hazugság és az ember fojtó és fullasztó, szinte csillagi egyedülvalósága az oka minden megnőtt komplikációnak.

Mert mi baj van az enyénnel?

Minden élet megütöközött a társadalommal, rengeteg hazugsággal, álszeméremmel, álhittel, érkölccsel, póztisztasággal, rengeteg olyan szentségnak hirdetett dologgal, amelynek a mélyén szennyes és aljas kis érdekek húzódnak

meg és mert a lélek szép és jó és főként: szabad, olyan pofonokat kap ezekben az ütközésekben, hogy lerogy tőle. Mindez még nem volna baj, mindebből még lehetne a legszentebb forradalom is, ha az emberek közel élének egymáshoz és közösen megindulnának a rossz dolgok ellen. Mindnyájan megütöttek, mindnyájan megsebesültek. Még akkor se lenne baj, ha mindenkinek csak egy embere lenne, egyetlen méltó és igaz barátja, akivel megoszthatná magát, akinek meggyónhatna, aki előtt szelepet nyithatna, aki előtt feltétlenül őszinte lehetne s a szenvedések, a szennyérzések, a fojtogatások, a baromi belső kínok óráiban, mikor minden összezavarodik és az ember semmi harmóniát nem tud kiérezni a világból s gyávanak, elcsesettnek, bűnösnek, borzasztónak érzi magát, odaállhatna legalább egy testvér elé, szegyenérzet nélkül leghatna lélekben eléje és elmondhatná, hogy nézd, én ettől és ettől szenvedek! Nekem szörnyű kínjaim vannak, szörnyű vétkeim és mocskaim és bajaim és kétségeim. És itt meg itt bitang vagyok, aljas, korcs, szörnyű és fekete, és itt csalog magamért és itt csalnom kell azért, hogy a hazugságoknak ebben a borzasztó komplexumában, ami a világ, a többiek meg ne marjanak és fel ne faljanak és hogy élni tudjak, én már — mit tudom — őrigy vagyok, rosszakartú vagyok, alattomos vagyok, kelepécéket vetek, én rémeseket gondolok, én

gyakran utálom a hozzám legközelebb állókat, apámat, anyámat, testvéremet, feleségemet, gyermekemet, legjobb emberemet, nézz meg, kutass ki és segíts!

Ez kellene! Társaság kellene! Barátság kellene! A megvallás lehetősége kellene!

De lehet megtenni ezt? Lehet? Nem. Nincsenek barátok s a bolygók távolában élnek egymástól az emberek. Elmagánosodtak, öregek lettek egyedülvalóságukban, üzerek, uzsorások, spekulánsok, gyávák, gyengék, bizalmatlanok, képmutatók, hazugok és szerencsétlenek, akiket megfojtanak az elmondatlan, szabad és őszinte mondanivalók. Erények és bűnök. Tisztaságok és szennyek. Hegyemelő erők és síró gyengeségek. Amiket nem tudnak elmondani egymásnak. A kimondott dolog száraz, az elhallgatott dolog súly, amely a lelket lehúzza. A kimondott dolgok már nem mérgeznek, a kimondott dolgok már megnyugtatók.

De kimondjuk magunkat egymás előtt? Nem. Magunkba húzódnak, ellenségei vagyunk egymásnak és félünk. És ott fekszenek hetenként kétszer az analitikus szolonján hanyatt, behúnyjuk a szemünket és mohón és éhesen és hajszoltan és türelmetlenül és valami vad boldogsággal zuhogtatjuk ki magunkból a felgyült mondanivalónkat, a titkainkat, a göröcsöket, mert nincs barátunk egy se és olyan magánosok vagyunk, mint a pusztában egy szikla.

Ez a baj. És még jó, hogy van valaki, akihez el merünk menni és aki meghallgat bennünket. Akihez elmehetünk azzal, hogy betegek vagyunk, pedig — csak rettentően és borzasztóan és halálosan egyedül vagyunk.

KERESZTREJTVENY

37. (328.) SZÁM.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12					13		14			
15		16		17		18			19	
20	21		22						25	
24		25		26				27		
		28		29			30			
31										
32		33					34			35
36	37				38		39		40	41
44				43			44		45	
46			47					48		49
50		51					52		53	
54							55			

Megfejtésül beküldendő: Vízsz. 6, 31, 47. Függ. 1, 13, 21.

Megfejtési határidő: szeptember 21.

Vízszintes sorok:

1 Sikertelenség, kudarc (közismert idegen szó). 6 A nyugati gótok királya, Róma elfoglalója, 410-ben. 12 Európai beltenger. 14 A nélkül, 6 láb hosszú. 15 Gazdagodás kezdete. 16 Mátyás király nagyerejű vezére. 19 Zilahy Lajos. 20 Német iizikus (1787—1854). 22 Neven szolít. 23 Jelenlegi. 24 Fordulat, korut, franciaul. 26 ...-paf. 27 Építészeti stílus. 28 Folyó idegen nyelven. 30 Tisztít. 31 Járomú, de két ember viszi rudon. 33 Oldat mássalhangzói. 34 Az ember nem szívesen fizeti. 36 Labdajáték. 38 Igen, latinul. 40 Üres a nyomra. 42 Falusi megszólítás. 43 Venus anyja. 45 Viassa: ...et laborat 46 Geni fele. 47 Folyó Dél-Amerikában. 49 Régi pénzrúd. 50 Eladja hazáját. 52 Hagy. 54 A nemzet napszámosa. 55 „Isten ostroma”.

Függőleges sorok:

1. Fa fuvóhangszer. 2 USA-állam. 3 M-mel szegény, németül. 4 Papköltő. 5 Az első testvér-gyilkos. 7 Az Aföld szürkés-barnás homokja. 8 Budai basa. 9 Rag. 10 Van ilyen fürdő is. 11 Mohamed utódainak közös neve. 13 Angol afrikai utazó (1813—73). 17 Nemzeti Egység Pártja. 18

Vissza: város Marokkóban. 21 Spanyol festő, 1618—1682 (i = y.) 23 Második anyja (az első édes). 25 Alarm. 27 Hugenotta vezér (1530—69), bourbon herceg. 29 Folyó. 30 Egy, görögül, nőnemben. 32 Madzag. 35 Sok állat együtt. 37 Dalmü. 38 Azonos hangzók. 39 Buzdító névelővel. 41 Zeneszerző (1810—93). 43 Huzal. 44 Savanyú folyadék. 47 Becézett női név. 48 Vezér (d = v). 51 Egy, idegen nyelven. 53 Fordított rag.

35. számú keresztrejtvenyünk helyes megfejtése: Vízsz. 1. Az élet muzsikája. 14. Hagia Sophia. 36 A gépember. 59. A költő kiált. 63 Jönnek a barbárok. Függ. 1. A haláltól ne félj. 13. Az őszi holdhoz. 16. Fekete kutya. 17. Őszi szántás. 22. Temetés.

Helyesen megfejtették: Pribék Imréné, P. Réthy Apollinár, Papp Mózes, Derzsy Zoltán, Deseő Béla, dr Zakariás Jenőné, Zakariás I. István, Zakariás Tibor, Móritz Jenőné, Lobenschusz József, Csibi Lenke, Kiss Lajos, Mártonffy Zoltánné, Zombory Sándor, Szabó Józsefné, Zonda Magda, Kelemen Erzsébet, Lázár Béla, özv. Zákocsy Annalé, Dombrády Ferenc, Baesa Anna.

LEGUJABB

Franciaország és Anglia hadihajói háborús készülékben

Késő éjszakába nyúló minisztertanácson foglalkozott az angol kormány a középeurópai feszültséggel

Párizsból jelentik: A bresti hadikikötőben az atlanti-óceáni flotta péntek déli óta készülékben van. A szabadságos tiszteket és tengerészeket visszahívták. A hadihajókön lázas munka folyik. Tengerészeti körökben azt hiszik, hogy a francia atlanti-óceáni hajóhad arra a parancsra vár, hogy a Földközi-tengerre induljon. Ez esetben a francia tengerpart védelmét az angol hajóhad látná el.

Londonból jelentik: Az angol sajtó kimerítően foglalkozik a pénteki miniszteri megbeszélésekkel, amelyek a késő éjszakai órákba nyultak és amelyek szombaton valószínűleg folytatódhatnak. Általában úgy tudják, hogy sem Chamberlain sem Halifax a hét végén hosszabb időre nem hagyja el Londont. A kormányhoz közelálló „Daily Telegraph” szerint a pénteki megbeszélések során minden lehetőséget és azok kihatásait megvizsgálták. Szóba került az a kérdés is, hogy a jelenlegi körülmények között Anglia milyen biztosítékot nyújthat Csehszlovákiának. Ugy látszik, végleg eljötték azt a gondolatot, hogy a kormány hivatalos nyilatkozatával elébe vágjon a további fejleményeknek.

Nagy feltűnést keltett az az éjjeli után kiadott hivatalos jelentés, amelyet az admirális tett közzé s amely szerint az angol hajóhad 13 egységét készülékben állította be a jelenlegi európai feszültség tette szükségessé. A la-megjegyzik, hogy az intézkedést kifejezetten a jelenlegi európai feszültség tette szükségessé. A la-megjegyzik, hogy az intézkedést kifejezetten a jelenlegi európai feszültség tette szükségessé. A la-megjegyzik, hogy az intézkedést kifejezetten a jelenlegi európai feszültség tette szükségessé. A la-megjegyzik, hogy az intézkedést kifejezetten a jelenlegi európai feszültség tette szükségessé.

A bucegi tartomány kormányzósága költözik a bucaresti Ghiata palotába

Bucuresti. Saját tud. A liberális kormány idejében I. Ghiata ilfov megyei prefektus 76 és félmillió lei támogatást utaltatott ki egy közművelődési egyesületnek, amely ebből egy 120 szobás, hatalmas épületet emelt s abban iskolát rendezett be. Ezt az iskolát éppúgy a Ghiata-család tagjai vezették, mint az egyesületet és az egész vármegyei közigazgatást.

Az állam többiben kísérletet tett, hogy az épület tulajdonába jusson, de minden igyekezete meghiúsult a Ghiata család ellenállásán. Az állam végre pert indított, amely még függőben van.

Armand Calinescu belügyminiszter véget akarván vetni a huzavonának, magához kérte az ügy iratesomóit, mire Ghiata volt prefektus bejelentette, hogy felosztatja a közművelődési egyesületet és az államnak átengedi a kérdéses ingatlan tulajdonát.

A belügyminiszter az állam számára ilyenformán megszerzett palotában, — amely a Str. A. Matei Voevod utcában van, — Bucegi-tartomány királyi helytartóságát fogja berendezni.

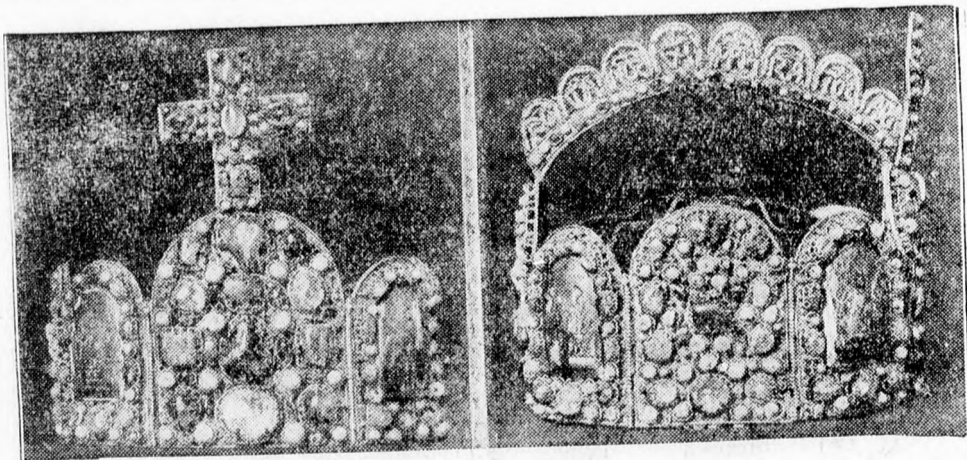
Uj állam alakult Azsiában

Hatay néven török köztársasággá alakították az alexandriettei szandzsákat

Istanbulból jelentik: Az egykori alexandriettei szandzsák belpolitikai és kulturális téren a török nemzettel egyenrangú kormányzatot kapott és Hatay elnevezéssel új államává alakult. Hatay köztársaság elnöke Tajfur Sökmen, az ankarai nemzetgyűlés tagja lett. Hatay köztársaság a nemzetközi jog szerint Szíriához tartozik ugyan, de nemzeti lobogójával a török zászlót, himnuszát a török himnusz választotta. A kormány valamennyi tagja török.

Pályázati hirdetmény

A Szent Vincés Irgalmas nővérek (Szeretet Leányai) romániai tartományának központja pályázatot hirdet egyik intézetének igazgató, sebész-főorvosi állására. Pályázhatnak keresztény orvosok, akik több évi sebész-klinikai okirattal és bizonyítható gyakorlattal rendelkeznek és orvosi gépek (röntgen, diatermia, rövid hullám, pantostat stb.) kezelési módját és az orvosi praxisban való alkalmazást kellőképpen ismerik. Javadalmazás megegyezés szerint. Pályázat küldendő: Szent Vincés irgalmas nővérek tartományi főnöknőjéhez, Oradea (Nagyvárad), Strada Nogăli 5.

A német császári koronák — Nürnbergben
A sokszázéves német császári koronákat, — amelyeket egy időben Bécsben is őriztek, — visszavittek Nürnbergbe s a nemzeti szocialisták nagygyűlésének első napján közszemlére is helyezték. Képünkön az ősrégi német császári koronák láthatók

Időjárás

A bucaresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Az idő lassan romlik, már többfelé eső és zivatar várható.

Itt a légi rendőrség!

Angliában felállítják a világ legerősebb légi rendőrségét. Repülőgépeken, gépfegyverekkel, fényszórókkal működnek a levegő rendőrei

Londonból jelentik: Rövidesen megkezdül működését a világ első repülőrendőrsége. Az angol kormány már kiadta a megrendeléseket és az angol rendőrség légiflottájának máris 27 pilótája van, akik a legmodernebb repülőgépeken, gépfegyverrel, fényszórókkal és rádiókészülékkel felszerelve fogják szolgálatukat teljesíteni. A repülőrendőrség számára a leggyorsabb katonai vadászgépeket rendeltek meg. A Scotland Yard nagyon sokat vár a repülőrendőrségtől az autós banditák és a légi csempészek üldözésében.

Apcóhirdetések

Egy szó ára 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. „Cím a kiadóban” további 10 lei. Allástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény. — A legkisebb hirdetés díja 30 lei. — Az első szót minden esetben vastag betűvel eszedi a nyomda.

Lakás

2 szobás komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Ingusta-utca 26. szám.

Kiadó szép új 2 szoba, konyha. Havi 500 lei. Václavany van. Telefon: 1612 Nagyvárad.

Jól

fejni tudó keresztény tehenészt keresek. — Nagyvárad, Str. Vlaicu 33. szám.

Kiadó utcai butorozott szoba magános nőnek. Nagyvárad, Str. Tichindeal 18-a.

Alkalmasítás

Lapelárusítók

utcai árúsításra, MAGAS SZAZALEKKAL, azonnal felvételnek. Jelentkezések a kiadóban

Megbízható, középkorú nő, házvezetőnőnek, anyahelyettesnek ajánlkozik. Bányainé, Arad, Cap. Ignat 45.

Fiatal vaskereskedő segédet, aki a szakmában teljes jártassággal bír, keres a Mandl Ferenc vaskereskedés, Carei.

Házvezetőnőnek vagy társalkodónőnek menne fiatal úriasszony magános urhoz, hölgyhöz vagy idősebb házaspárhoz. Ajánlatokat kiadóra kér.

Hülönféle

Finom

fehértanú varrást, javítást vállalok. Meghívásra házhoz megyek. Nagyvárad, Joan Ghiata utca 24.

Nyolc

hetes szövegtanfolyam kezdődik a Katalintelepen. Szept. 15-től nov. 15-ig. Két és négy nyitós háziszövegek szövegeit lehet megtanulni. Tandij 500 lei. Telefon: 1612. Nagyvárad.

Virágkertészet bérbeadó Bucurestiben központi helyen, virágházakkal és földterülettel. Magkérdezések a bérlet feltételeire vonatkozóan s ajánlatok. Oficial Parohial Reformator, Bucuresti 2. Str. Stirbey Voda 9. sz. intéződének.

Irodaj

gyakorlattal rendelkező és mindenféle irodai munkában jártas fiatal tisztviselő, perferit román, magyar, szerény díjazásért bármilyen elhelyezkedést keres. Cim a kiadóra.

60x120

méretű csiszolt tükröt, megvételre keresek. — Nagyvárad, Str. Ioan Ciordas 38.

Eladó

egy Biedermayer kanapé és 4 fotel. Telefon: 1612. szám. Nagyvárad.

Eladó

egy teljesen új karika-hajós kis Singer-gép. Nagyvárad, Str. Tichindeal 18-a.

Értékelte a Szent László-nyomda Rt. körtorgógépén Oradea, Str. Regina Carol II. No. 5.